Mao Tsetung, marxilainen filosofia ja Soihdun revisionistiset vääristelyt

- Kommentti Vesa Oittisen ja Pertti Rovamon kirjoitukseen "Maon filosofia" (Soihtu 3/74)
- Liitteenä Soihdun kirjoitus

Lukijalle:

Marxismi-leninismin ja nykyajan revisionismin välinen ideologinen taistelu ulottuu jokaiseen marxismin, luokkataistelun ja tieteen kysymykseen. Se ei muodostu ainoastaan joistakin akateemisista erimielisyyksistä. Linjaerot eivät ole kiinni vain siitä kenellä on tästä tai tuosta enemmän tietoja; myöskään ne eivät johdu joistakin väärinkäsityksistä tms. Marxismin ja revisionismin välinen ideologinen taistelu on luokkataistelua, se on taistelua opportunismia ja porvariston ideologista vaikutusta vastaan. Taistelun perimmäiset kysymykset koskevat näin ollen asenteita, tiedostamis- ja ajattelutapoja, filosofiaa — juuri näissä kysymyksissä työväenluokan ja porvariston maailmankatsomusten vastakkaisuus näkyy kaikkein selvimmin. Revisionistien ideologian opportunistinen ja epärehellinen luonne paljastuu parhaiten heidän omista kirjoituksistaan. Valaiseva esimerkki tästä on Soihdussa 3/74 julkaistu kirjoitus "Maon filosofia", jota myös käytetään perusopintoaineistona taistolaisten opintopiireissä. Edessä olevassa vihkosessa (eripainos Punakaarti 1/77) kommentoidaan tätä Soihdun kirjoitusta. Liitteenä on kirjoitus kokonaisuudessaan. Lukija voi itse verrata kahta kirjoitusta ja päätellä kumpi on oikeassa, kumpi väärässä.

Kaikkitietävät taistolais"filosofit" marxismia mullistamassa

Muutamia kommentteja Vesa Oittisen ja Pertti Rovamon kirjoitukseen »Maon filosofia», Soihtu 3/74.

V. 1955 Neuvostoliitossa kirjoitettiin Mao Tsetungista seuraavasti: "Mao Tsetungin oikean johdon ansiosta kaikki isänmaalliset voimat kokoontuivat yhä tiiviimmin kommunistisen puolueen ympärille ja maa valmistautui lyömään ase kädessä takaisin japanilaiset tungettelijat. Tässä tilanteessa oli välttämätöntä tehdä yhteenveto puolueen monivuotisesta sotakokemuksesta, koota oikeisto- ja "vasemmisto"-opportunismia vastaan sotilaallisissa kysymyksissä käydyn taistelun kokemukset ja laatia strategiset ja taktiset ohjeet vallankumouksellisen sodan johdolle tulevaksi ajaksi. Tämän tehtävän Mao Tsetung saattoi päätökseen kirjoituksessaan: »Kiinan vallankumouksellisen sodan strategisia ongelmia». Tänä aikana, jolloin japanilaisvastainen yhteisrintama muodostettiin ja kun kommunistit jättivät illegaalisuuden Kuomintangin alueella, tarvittiin todellakin puoluejohdon ideologista ja organisatorista lujittamista. Tätä varten vaadittiin oikeisto- ja "vasemmisto"-opportunismin lopullista paljastamista syyllisiksi vahingolliseen vaikutukseen puoluejohdossa ja sen osoittamista, kuinka tuhoisa puolueelle vihamielisten ryhmien ideologinen pohja oli. Nämä tehtävät Mao Tsetung saattoi päätökseen filosofisissa kirjoituksissaan »Käytännöstä» (1937) ja »Ristiriidasta» (1937). Nämä kirjoitukset ovat huomattavia esimerkkejä siitä, kuinka marxilais-leniniläisen filosofian kysymykset voidaan luovasti ratkaista Kiinan historian ja Kiinan kansan vapaustaistelun historian pohjalta." (Lyhyt filosofinen tietosanakirja, Moskova 1955, tähdennys PK:n)

Tässä on ytimekkäästi esitetty Mao Tsetungin suuri merkitys Kiinan vallankumouksen johtajana ja teoreetikkona ja erityisesti hänen filosofisten kirjoitustensa ansiokkuus.

Marxilaisella filosofialla, dialektisella materialismilla on, kuten Mao Tsetung on todennut, kaksi ominaispiirrettä. Ne ovat sen **luokkaluonne** ja sen **käytäntöluonne**. Dialektinen materialismi on edistyneimmän yhteiskuntaluokan, työväenluokan filosofia ja se on maailman muuttamisen filosofia, eli taistelufilosofia.

Marxilaiselle filosofialle on vierasta kaikkinainen luutuneisuus ja kaavamaisuus. Se on syntynyt yhteenvetona ja yleistyksenä ihmiskunnan tähänastisesta kokemuksesta ja tiedosta ja se kehittyy edelleen luokkataistelun, tuotannollisen toiminnan ja tieteen kehityksen pohjalta.

20. vuosisata on nähnyt suurempia ja kärjekkäämpiä luokkataisteluja sekä nopeampaa tieteen ja tuotannon kehitystä kuin mikään aikaisempi kausi ihmiskunnan historiassa ja inhimillinen ajattelu on kokenut valtavamman harppauksen kuin koskaan aikaisemmin. Täten on myös selviö, että edistynein ajattelu, marxilainen filosofia, jonka Marx ja Engels loivat 1800-luvulla, on huomattavasti kehittynyt tänä aikana.

Mao Tsetungin filosofinen ajattelu sisältää niitä uusia ajatuksia, joita Kiinan vallankumouksen kokemus toi dialektiseen materialismiin. Kiinan vallankumous oli erittäin pitkä, vaikea ja monimutkainen. Se tempasi mukaansa ihmiskunnan neljänneksen ennennäkemättömän syvälliseen muutokseen. Sen johtajat joutuivat ratkaisemaan lukemattomia uudenlaisia ongelmia — he joutuivat jatkuvasti filosofian peruskysymysten eteen: mistä inhimillinen tietoisuus on peräisin, miten eritellä monimutkaisia ristiriitoja, mitkä ovat kehityksen perimmäiset syyt jne., jne. On itsestään selvä asia, että Kiinan vallankumous ei olisi voinut voittaa, ellei sen teoreettisena ohjenuorana olisi ollut hyvin syvällisesti ja luovasti ymmärretty dialektinen materialismi. On myös itsestään selvä asia, että Kiinan vallankumouksen kokemukset väistämättä ovat tuoneet paljon uutta marxilaiseen filosofiaan.

Kukaan vakava ja rehellinen Kiinan vallankumousta pohtiva ihminen ei näin ollen voi olla asettamatta itselleen seuraavanlaisia kysymyksiä: **mitkä** ovat Kiinan vallankumouksen tärkeimmät yleispätevät, mitkä sen erityiset opetukset, **miten** Kiinan vallankumous on rikastuttanut vallankumouksellista teoriaa, **mitä** lisäyksiä se on tuonut marxilaiseen filosofiaan... Muunlainen suhtautuminen Kiinan vallankumoukseen merkitsisi marxilaisuuden luonteen kieltämistä ja astumista mystiikan ja metafysiikan tielle.

Vielä 50-luvulla näitä kysymyksiä pohdittiin **koko** kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä, joskaan ei ehkä riittävän vakavasti. Mao Tsetungin teoksia julkaistiin ja tutkittiin lukuisissa maissa. Kaikissa kommunistisissa puolueissa, mm. NKP:ssa ja SKP:ssa, tunnustettiin, että Mao Tsetung on huomattava marxilainen ja että erityisesti hän filosofisissa teoksissaan on merkittävällä tavalla kehittänyt dialektista materialismia. Muulla tavalla aito kommunistinen liike ei tietenkään olisi voinut suhtautua.

"Uudelleenarvio" Neuvostoliitossa

50-luvulla tapahtui kuitenkin suuria muutoksia kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä. Neuvostoliitossa ja useimmissa Itä-Euroopan maissa porvaristo nousi valtaan ja palautti kapitalismin. Monet kapitalististen maiden puolueet rappeutuivat revisionistisiksi luokkayhteistyöpuolueiksi. Kansainvälinen kommunistinen liike jakautui tämän seurauksena kahteen suuntaukseen, marxi-

lais-leniniläiseen ja revisionistiseen. Edellistä, kommunistisen liikkeen perinteitä jatkavaa suuntausta seurasivat mm. Kiinan ja Albanian, jälkimmäistä mm. Neuvostoliiton ja Suomen puolueet.

Nyt alkoi koominen farssi, jonka loppua ei ole vielä nähty. Pääroolia näyttelevä NKP alkoi "uusia" "vanhentuneita" oppikirjoja, sanakirjoja ja muita teoksia, joissa Mao Tsetung ja Kiina mainittiin myönteisessä sävyssä. Vaikeutena tässä oli se, että valtaosa Mao Tsetungin teoksista oli julkaistu siihen aikaan kun koko kansainvälinen kommunistinen liike oli käytännöllisesti katsoen yksimielinen hänen suurista ansioistaan. Miten siis perustella, että hänen teoksiaan ei enää sopinut lukea...?

Tätä ongelmaa on yritetty "ratkaista" seuraavasti: Nyt, kun useimmat ovat unohtaneet aikaisemmat kannanotot, todistellaan että Mao Tsetung ei koskaan ole ollutkaan mikään marxilainen. Hänen ajattelunsa on muka alusta asti ollut pelkkää konfutselaisuutta, taolaisuutta, buddhalaisuutta, anarkismia, trotskilaisuutta, narodnikkilaisuutta, mohistisuutta ja kenties mitä kaikkea — ainakin jos nyky-neuvostoliittolaisiin "tutkijoihin" on uskomista. Kerrotaan, että Mao Tsetungin "pikkuporvarillinen, sotilasbyrokraattinen" klikki kaappasi vallan puolueessa jo v. 1935. Joka vuosi ilmestyy neuvostoliitossa "tutkielmia" ja "muistelmia" (joiden tekijät aina kumma kyllä ovat kuolleet ennen muistelmien julkaisemista), joissa "paljastetaan" että Mao Tsetung myrkytti (!!!) vastustajiaan, "paljastetaan" hänen "diktatoorisia" ja "julmia" otteitaan, juonitteluja, epäilyttäviä naisasioita jne., jne. Valokuvissa Mao Tsetungin kenties salakavalan lempeät kasvonpiirteet retushoidaan. Hänen teoksistaan otetaan lause sieltä, toinen täältä, "korjataan" ne hieman ja riepotellaan sen jälkeen professoreiden ja tohtoreiden "tutkimuksissa".

Tätä uskomatonta törkyä säestävät revisionistit eri puolilla maailmaa. Useissa maissa ilmestyy erilaisia "tutkielmia maolaisuudesta" — neuvostoliittolaisista teksteistä kopioituja kirjoituksia. Omaperäistä niissä on vain se, että oppimestarien tekeleitä on hieman "siistitty", koska ne sellaisinaan yleensä olisivat liian paksua tekstiä maissa, joissa Mao Tsetungin alkuperäisten teosten lukeminen ja tosiasioiden kertominen Kiinasta on sallittua.

Kaksi vuotta sitten Sosialistisen Opiskelijaliiton **Soihtu**-lehti julkaisi kirjoituksen "**Maon filosofia**" (n:o 3/74). Kirjoittajat, **Vesa Oittinen** ja **Pertti Rovamo** yrittävät siinä oppimestariensa hengessä tehdä uskottavaksi revisionistien kuvan Mao Tsetungista valheilla, sitaattiväärennöksillä ja lauseiden mielivaltaisella irroittamisella yhteydestään.

Sinänsä VO:n & PR:n valheellinen tekele ei ansaitse paljoakaan huomiota. Kuitenkin sitä käytetään varsin laajasti taistolaisten opintopiireissä — se on käytännössä ainoa lähde, josta taistolaiset "tutustuvat" Mao Tsetungin filosofiaan. Kirjoitus antaa täten varsin näyttävän kuvan siitä, mistä ja miten taistolainen revisionismi muodostaa maailmankuvansa. Toiseksi se paljastaa koko joukon revisionistisia poikkeamia marxilaisesta filosofiasta — dialektinen materialismi on luokkafilosofiaa ja se joka lähtee valheiden tielle luopuu väistämättä sen kaikista osista. Näistä syistä Soihdun kirjoitus on tutustumisen arvoinen. Todellisten materialistien on pyrittävä oppimaan myös kielteisten esimerkkien avulla, niinkuin Mao Tsetung on todennut.

LUOKKAKANTAISUUS JA SOIHDUN MORAALIFILOSOFIA

VO & PR kirjoittavat heti kirjoituksensa ensimmäisellä sivulla:

"...Mao on eksplisiittisesti kiistänyt työväenluokan ratkaisevan merkityksen. Vuonna 1926 Mao katsoi, että proletariaatilla on johtava osuus vallankumouksellisessa liikkeessä koska 'teollisuustyöläiset ovat kaikkein vaikeimmassa taloudellisessa asemassa' (Teokset I osa s. 17). Eipä ole ihme, että vuotta myöhemmin hän totesi, että johtoasema kuuluu kaikkein köyhimmille talonpojille. (Farle & Schöttler mt. ss. 47-48)"

Kolme lausetta, kolme valhetta ja väärennöstä: Mao Tsetung ei ole koskaan kiistänyt, että työväenluokalla tulee olemaan johtoasema Kiinan vallankumouksessa. Hänen teoksissaan löytyy kymmeniä kohtia, joissa hän korostaa työväenluokan johdon välttämättömyyttä, tämän VO & PR tietävät varsin hyvin. Kirjoituksessaan v. 1926, jota Soihdun kirjoittajat lainaavat Mao Tsetung kirjoitti:

"Ja vaikka teollisuusproletariaatin lukumäärä ei olekaan suuri, niin juuri se olennoi uusia tuotantosuhteita ja on nykyisen Kiinan edistyksellisin luokka, josta on tullut vallankumousliikkeen johtava voima. Tutkittaessa neljän viime vuoden kuluessa tapahtuneita lakkoja, esimerkiksi merimiesten, rautatieläisten, Kailanin hiilikaivostyöläisten ja Tsiaotson kaivostyöläisten lakkoja, Shamienin lakkoja, samoin Shanghaissa ja Hongkongissa vuoden 1925 toukokuun 30 päivän tapahtumien jälkeen käytyjä suuria lakkotaisteluja, saadaan vaikuttava kuva teollisuusproletariaatin suuresta merkityksestä Kiinan vallankumouksessa. Sellaista osaa teollisuusproletariaatti voi esittää ensinnäkin keskittyneisyytensä ansiosta; mikään muu ihmisryhmä ei vedä sille vertoja keskittyneisyyden asteessa. Toiseksi se voi esittää sellaista osaa siitä syystä, että teollisuustyöläiset ovat kaikkein vaikeimmassa taloudellisessa asemassa. Heillä ei ole tuotantovälineitä, heille on jäänyt vain työvoimansa; heillä ei ole minkäänlaista toivoa rikastumisesta; imperialistit, militaristit ja porvaristo kohtelevat heitä äärimmäisen kovakouraisesti, ja tämän vuoksi he ovat erittäin kykeneviä taisteluun."

Tästä **Soihtu on lainannut vajaan lauseen**, joka antaa täysin yksipuolisen kuvan Mao Tsetungin käsityksestä. Mitä muuta se on kuin valehtelua? Itse asiassa Mao Tsetung korostaa työväenluokan johtavaa asemaa hyvin voimakkaasti ja ytimekkäästi. **Samassa kirjoituksessa**, jonka Soihtu siis edellä lainasi, hän tekee lisäksi johtopäätöksen: **"Teollisuusproletariaatti on vallankumouksemme johtava voima."**

Edelleen, kun Mao Tsetung "vuotta myöhemmin" puhui **köyhien** talonpoikien johtoasemasta, niin hän ei kirjoittanut **vallankumouksen johdosta**, niinkuin VO & PR antavat ymmärtää, vaan **johtoasemasta talonpoikaisyhdistyksissä**, joihin kuuluu myös keskivarakkaita ja rikkaita talonpoikia. Tämä käy kirjoituksesta (Raportti Hunanin talonpoikaisliikkeestä) selvästi ilmi. Koko kirjoituksen punaisena lankana on lisäksi se, että kommunistisen puolueen, eli **työväenluokan on ehdottomasti asetuttava talonpoikaisliikkeen johtoon** — tämän Mao Tsetung esitti väittelyssä niitä henkilöitä vastaan, jotka kauhistelivat liikkeen voimakkuutta ja olivat sitä mieltä, että talonpojat pystyvät vain "anarkismiin" ja "narodnikkilaisuuteen". VO & PR antavat siis tässäkin selvästi valheellisen kuvan Mao Tsetungin linjasta.

Jos Soihdun "filosofit" suhtautuisivat edes hieman vakavasti ja ennakkoluulottomasti, eli luokkakantaisesti, kirjoitteluunsa, niin heidän tulisi itse asiassa ky-

syä, miten oli mahdollista, että Kiinan vallankumous saattoi voittaa, jos sen johdossa kerran oli anarkismin, narodnikkilaisuuden, trotskilaisuuden, buddhalaisuuden jne. sekoitus. Miten oli mahdollista, että Kiinasta tuli sosialistinen maa — ja jopa että Neuvostoliitto vielä pitää sitä sosialistisena — jos kerran Kiinan vallankumous ei ollut työväenluokan johtama? Eikö sosialismin ensimmäinen edellytys olekaan proletariaatin diktatuuri?

Soihdun tarkoituksena itse asiassa ei ole ollutkaan rehellinen ideologinen ja poliittinen selvittely, vaan ainoastaan pönkittää sitä tietämättömyyttä ja ennakkoluuloisuutta, jota umpipimeä, Kiinan vastainen, propaganda on vuosikymmenen juurruttanut revisionistiseen liikkeeseen, ja joka nyt näyttää Soihdun kannalta huolestuttavia rakoilun merkkejä. Soihdun asenne on "silkkaa tiedonkammoa, aivan ilmettyä taantumuksellisuutta", niinkuin Lenin sanoi (Lenin, MEK 457).

Soihdun käsitys kommunistisesta moraalista

VO:n & PR:n kirjoituksen melkein jokaiselta sivulta löytyy muutamia väärennöksiä ja valheita. Silti heillä on otsaa puhua **moraalista**:

> "Subjektivismista juurensa juontava voluntarismi voi ilmetä monessa asussa. Eräs tapa on korottaa moraali keskeiseksi historialliseksi liikevoimaksi, asettaa se ihmisen tietoisuuden edelle. Tällöin moraali joudutaan kuitenkin määrittelemään abstraktisti, vetoamalla johonkin 'yleisesti hyviin' tekoihin. Moraali joudutaan erottamaan luokkakannasta ja tietoisuudesta. Jos nimittäin lähdemme siitä luokkakantaisesta näkemyksestä, että moraalisesti oikea on tällä hetkellä teko, joka koituu työväenluokan eduksi sen taistellessa kapitalismia vastaan, niin moraalisesti oikeasta tulee tieteellisen tutkimuksen kohde, eikä sitä voida asettaa vastakkain tietoisuuden kanssa. Tällainen vastakkainasettelu on tyypillisesti porvarillinen lähestymistapa, sillä se ikuistaa moraalikäsitteiden sisällön. Tällainen vastakkainasettelu on esim. Helsingin 'Marxilais-Leniniläisen' Seuran opintoaineistovihkosessa: 'On hyvä muistaa se, että työväenliikkeen suuntataisteluissa kysytään useinkin tuhat kertaa enemmän korkeaa moraalista tasoa k u i n (harv. VO & PR) laajoja intellektuaalisia tietoja. Kyky käytännössä soveltaa, käyttää — siis todella omaksua, ymmärtää — intellektuaalisia tietoja edellyttää oikeaa moraalista asennoitumista'. Kuitenkin on niin, että korkean moraalisen tason omaaminen sanoo asianomaisten edellytyksistä suuntataisteluissa, vain mikäli se yhtyy luokkakantaiseen poliittiseen tietoisuuteen. Vain tältä pohjalta voi syntyä kyky erottaa oikea linja väärästä." (s. 70)

Tästä viisastelusta olisi paljonkin sanottavaa. Muutama kommentti:

On Soihdun oma keksintö, että HMLS (MLR:n Helsingin osasto) muka asettaisi moraalin ja tietoisuuden vastakkain, samoin kuin että HMLS muka puhuisi jostakin luokkien yläpuolella olevasta ikuisesta moraalista. Soihdun lainaamassa kohdassa MLR sanoo, niinkuin edellä kävi selvästi ilmi, vain sen

○ että ilman oikeaa moraalista asennetta ei myöskään voi hankkia todellista, aktiivista tietoa;

○ että työväenluokan suuntataisteluissa usein on kysymys moraalisesta asenteesta eikä intellektuaalisista tiedoista, ts. on kysymys marxismi-leninismin ja opportunismin välisestä taistelusta, luokkataistelusta, eikä siitä, kenellä on enemmän tietoja asioista. Tämä ei tietenkään vähimmässäkään määrin kiellä tietoisuuden merkitystä, vaan se tekee tietoisuudesta luokkakysymyksen.

Nämä väittämät eivät Soihtua miellytä, eivätkä tietenkään voikaan miellyttää, koska Soihtu on opportunistinen lehti, joka edustaa porvariston vaikutusta työväenliikkeen sisällä. Toisaalta se ei voi kieltää niitä avoimesti, koska niiden oikeellisuus on niin ilmiselvä. Mitä Soihtu tekee? **Hämärtää** asennekysymysten ensisijaisuuden järkeilemällä, että ne sanovat "asianomaisten edellytyksistä suuntataisteluissa" vain mikäli ne yhtyvät "luokkakantaiseen poliittiseen tietoisuuteen", ikäänkuin joku olisi kieltänyt tietoisuuden tärkeyden. Ts., **ydinkysymys** hämärretään yhdistämällä asiat mielivaltaisesti, eklektisesti. Tämä ei ole suinkaan uusi keino revisionismin historiassa. Esim. kun revisionistit hylkäsivät aseellisen vallankumouksen tien, jotkut heistä, mm. Tiedonantaja-revisionistit, esittivät teorian siinä muodossa, että **sekä** aseellinen **että** rauhanomainen tie ovat mahdollisia. He unohtivat vain mainita sen, että työväenluokan joka tapauksessa on valmistauduttava ensin mainitun tien varalta koska ellei sillä ole aseellista voimaa takanaan, niin **kaikki** tiet sosialismiin ovat poissuljetut. Oman toimintansa he suuntaavat **kokonaisuudessaan** parlamentaarisiin puitteisiin samalla kun he hämäävät Marxista ja Leninistä jonkun verran kiinnostuneita jäsenjoukkojaan fraaseilla väkivaltaisen vallankumouksen "mahdollisuudesta".

Soihdun viittaus "luokkakantaiseen poliittiseen tietoisuuteen" vain korostaa sen kirjoituksen ristiriitaisuutta ja eklektisismiä. Mitä muuta **luokkakantainen** tietoisuus voi olla kuin rehellistä, ennakkoluulotonta, tosiasioita kunnioittavaa, erittelevää, ydinasioita korostavaa tietoisuutta? Nimenomaan luokkakantaista, eli todellista, maailmaa ymmärtävää ja maailmaa muuttavaa tietoisuutta ei voi olla ilman oikeaa asennetta ja oikeaa moraalia. Kaikkinainen mystiikka, ennakkoluuloisuus ja valheellisuus on vierasta työväenluokan maailmankatsomukselle ja eduille. Tiedolla on luokkaluonne ja juuri tästä syystä asenne- ja moraalikysymykset ovat yleensä ensisijaisia. (Toisaalta pätee tietenkin, että asennetta ei voi kehittää ellei kehitä tietoisuutta).

"Luokkakantaisuus"-fraasien takana VO & PR kieltävät asennekysymysten ensisijaisen merkityksen ja hylkäävät näin ollen myös tietoisuuden luokkaluonteen ja viime kädessä myös omat mahdollisuutensa tiedostaa objektiivinen maailma. Nimenomaan VO & PR:n pimeä asenne, heidän täysin porvarillinen moraalinsa estää heitä antamasta oikean kuvan Kiinasta, filosofiasta ja muista asioista. Koko heidän maailmankuvansa muodostuu mystiseksi ja tietämättömäksi. Mitkään fraasit eivät muuta heidän sitaattiväärennöksiään, puolitotuuksiaan ja latteaa viisasteluaan "luokkakantaiseksi" tietoisuudeksi.

"Luokkakantainen tietoisuus" tarkoittaakin jotakin aivan erityistä revisionistien kielenkäytössä. Se on "tietoisuutta", joka kieltää edes tutustumasta sellaiseen aineistoon, joka vaarantaa omia ennakkoluuloja, sekä vaatii hyväksymään mm. sellaisia TASS:in ja APN:n "tietoja", että kulttuurivallankumouksen aikana Kiinassa tapettiin 25 miljoonaa virkamiestä (!!), että kiinalaiset eivät koskaan hymyile ja että heillä ei ole asuntoja vaan ryömivät maakuopissa — kaikki virallisia neuvostoliittolaisia "tietoja". Ts., se on kaikkea muuta kuin totuutta etsivää, pohtivaa, rehellistä tietoisuutta.

Soihdun kirjoittajat, jotka systemaattisesti ja häikäilemättä rakentelevat **koko** "todistelunsa" vääristelyjen varaan, eivät tietenkään voi hyväksyä, että asennekysymyksiä korostetaan, vaan heidän on välttämättä yritettävä esittää omia tolkutto-

muuksiaan "tieteellisinä totuuksina". He syyttävät mahtipontisesti ja katteettomasti "maolaisia" moraalin ja tietoisuuden vastakkainasettelusta. Samalla he kuitenkin itse hävittävät kahden käsitteen väliset erot ja näkevät moraaliongelmat **vain tietoisuuskysymyksinä**. Täten he itse asiassa asettavat "tietoisuuden" ja "tieteellisen tutkimuksen" asenne- ja moraalikysymysten edelle, eli nostavat "tieteen" luokkien yläpuolelle. Tähän viittaa jo edellä esitetyn lainauksen lause, jonka mukaan HMLS muka "korottaa moraalin keskeiseksi historialliseksi liikevoimaksi, asettaa sen ihmisen tietoisuuden edelle". Mutta eihän "keskeinen liikevoima" ole tietoisuus sen enempää kuin moraalikaan, vaan **luokkataistelu** ja luokkataistelussa vain edistyneimmän yhteiskuntaluokan edut ja asema sallivat maailman ennakkoluulotonta tutkimista, vain se voi luokkana omaksua sellaisia asenteita ja sellaista moraalia, jotka loppuun saakka mahdollistavat maailman tiedostamisen ja täten myös sen muuttamisen.

Edelleen VO & PR kirjoittavat: "Jos nimittäin lähdemme siitä luokkakantaisesta näkemyksestä, että moraalisesti oikea on tällä hetkellä teko, joka koituu työväenluokan eduksi sen taistelussa kapitalismia vastaan, niin moraalisesti oikeasta tulee tieteellisen tutkimuksen kohde, eikä sitä voi asettaa vastakkain tietoisuuden kanssa."

Kenen, minkälaisen tutkimuksen? Voiko mikä tahansa kamaritutkija selvittää moraaliin liittyviä kysymyksiä, ellei hän itse ole omaksunut työväenluokan moraalisia asenteita ja ellei hän itse välittömästi ja käytännöllisesti osallistu työväenluokan taisteluun? Tuskin.

Lenin totesi, että kommunistinen moraali on moraali, joka palvelee taistelua vanhaa riistoyhteiskuntaa vastaan ja työtätekevien yhteenliittymistä taisteluun kaikkea riistoa vastaan (Nuorisoliiton tehtävät). Moraalikysymyksiä on arvioitava tästä näkökulmasta, konkreettisesti ja käytännön tekojen pohjalta. Mutta Soihdun kirjoittamassa muodossa moraali menettää kuitenkin kokonaan merkityksensä. Monen työväenluokan julkivihollisen monet teot koituvat työväenluokan eduksi. Silti olisi aivan väärin arvioida niitä Soihdun moraalireseptin mukaan, joka julistaa jokaisen tällaisen teon moraalisesti oikeaksi. Monet porvariston agentit toimivat pitkän aikaa työväenluokan riveissä ja suorittavat epäilemättä useita tekoja, jotka sinänsä koituvat työväenluokan eduksi. Soihdun kriteerin mukaan he toimivat tällöin "moraalisesti oikein". Edelleen monet työväenluokan suuret johtajat ovat tehneet huomattavia virheitä, mutta ei voi silti sanoa, että he olisivat toimineet moraalisesti väärin.

Soihdun moraalifilosofia on revisionistien filosofiaa. Useat revisionistit suorittavat jonkun verran sellaisia tekoja päivänpoliittisissa kysymyksissä, jotka koituvat työväenluokan eduksi. Tätä he eivät kuitenkaan tee työväenluokan vuoksi, vaan ainoastaan säilyttääkseen omat asemansa porvariston asiamiehinä työväenluokan keskuudessa. Samalla he käyttävät näitä asemiaan, eli myös mahdollisia työväenluokan eduksi koituvia tekojaan hyväkseen siten, että he saarnaavat revisionistisia teorioita ja yrittävät levittää ennakkoluuloja ja tietämättömyyttä työväenluokan keskuuteen, mikä koituu kohtalokkaaksi **pitkällä tähtäimellä**. Tämän he tekevät nimenomaan epärehellisyyttään ja oman etunsa vuoksi. Tällöin heidän on mukava turvautua sellaiseen moraalioppiin, joka selittää tällaista toimintaa "moraalisesti oikeaksi".

Moraalikysymykset ovat vaikeita, emmekä tässä osaa käsitellä niitä tyhjentävästi. Selvää kuitenkin on, että Soihdun kanta niihin on revisionistinen. Jonkun henkilön moraalia ei voi arvioida vain sen mukaan kuinka hyödyllinen hänen tämä tai tuo tekonsa on, vaan siihen liittyy mitä suurimmassa määrin motiivit, vaikuttimet, asenteet. Työväenluokan moraali on epäitsekäs, rehellinen, solidaarinen. Mao Tsetung kirjoitti, Marxin ja Leninin hengessä:

"Toveri Bethunen henki, hänen täydellinen omistautumisensa muille ajattelematta lainkaan itseään ilmeni hänen työssä osoittamassaan rajattomassa vastuuntunnossa ja hänen rajattomassa lämminsydämisyydessään kaikkia tovereita ja kansaa kohtaan. ...Meidän kaikkien on opittava ehdottoman epäitsekkyyden henki häneltä. Jokainen, jolla on tämä henki, voi olla hyvin hyödyllinen kansalle. Ihmisen kyvykkyys voi olla suuri tai pieni, mutta jos hänellä on tämä henki, hän on jo jalo ja puhdas, moraaliltaan turmeltumaton ja vulgäärien etuien yläpuolella oleva ihminen, kansalle arvokas ihminen." (Norman Bethunen muistoksi)

Juuri tätä moraalia VO & PR kammoksuvat. HMLS:n opintovihkosta he lainaavat seuraavan kohdan:

"Kun joku henkilö asettaa yhteiskunnallisessa, poliittisessa toiminnassaan henkilökohtaiset pyyteet e t u s i j a l l e , toimii siis itsekkäin motiivein, niin tällöin hän on objektiivisesti ottaen porvariston asiamies."

Tämän käsityksen he kiistävät seuraavasti:

"...henkilökohtaiset pyyteet (eivät) a i n a ole ristiriidassa työväenluokan tai sosialistisen yhteiskunnan etujen kanssa. Mikäli ne ei ole ristiriidassa, henkilö ei toimi porvariston asiamiehenä vaikka toimisikin henkilökohtaisten pyyteidensä vuoksi." (s. 70, harv. Soihdun)

Hämärtävää viisastelua. On aivan totta, että henkilökohtaiset ja luokan edut eivät aina ole ristiriidassa. Merkitseehän kommunistinen moraali loppujen lopuksi, että pitää luokan edut omina etuina ja näkee omat etunsa luokan eduissa. Mutta edellä puhuttiinkin siitä, että "kun joku henkilö asettaa yhteiskunnallisessa, poliittisessa toiminnassaan henkilökohtaiset pyyteet **etusijalle**, toimii siis **itsekkäin motiivein**..." Jos motiivit ovat **itsekkäitä**, jos asettaa henkilökohtaiset pyyteet **etusijalle** (tähän tietenkin sisältyy olettamuksena: **luokan etuihin nähden**), niin silloin ainakin **jossain määrin** edustaa porvariston ideologiaa ja moraalia työväenliikkeessä, vaikka teot eivät välttämättä sillä hetkellä olisikaan ristiriidassa työväenluokan etujen kanssa. Jos ihmisen koko toiminnan vaikuttimet ovat itsekkäitä, niin lienee selvä, että hän on sisimmiltään revisionisti, eli porvariston agentti. Ei ole vaikea ymmärtää miksi VO & PR torjuvat tällaisia ajatuksia.

Bernstein, Kautsky, Trotski ja monet muut työväenluokan petturit olivat erittäin laajoja tietoja omaavia intellektuelleja, jotka kuitenkin tiukan paikan tullen pettivät ja asettivat omat etunsa ja oman itserakkautensa työväenluokan etujen edelle. Mitä enemmän he sitä tekivät, sitä enemmän he ryhtyivät keikaroimaan tiedoillaan, viisastelemaan, saivartelemaan, vääräntämään sitaatteja jne. Loppujen lopuksi osoittautui kuitenkin, että he saivat puolelleen vain joitakin porvarillisia intellektuelleja ja työläisaristokraatteja — vähemmän tietoja omaavat mutta solidaariset ja ennakkoluulottomat työläisjoukot seurasivat Leniniä, Stalinia ja muita työväenluokan todellisia johtajia. Jos VO & PR viitsisivät hiukkasenkaan miettiä työväenliikkeen historiaa, niin he ehkä huomaisivat miten typerä heidän polemiikkinsa HMLS:aa vastaan on. Kaikissa työväenliikkeen suuntataisteluissa ovat asenne- ja moraalikysymykset viime kädessä olleet ratkaisevia. VO & PR ovat valheillaan ja vääristelyillään itse hyvin valaisevia esimerkkejä tästä asiasta, he seuraavat Bernsteinin ja Kautskyn jalanjälkiä. Revisionisteina, porvarillisina kiipeilijöinä he ovat valmiit minkälaisiin valheisiin tahansa, jos he siten voivat edistää omia itsekkäitä päämääriään.

DIALEKTISTA MATERIALISMIA VAI MEKAANISTA VULGAARIMATERIALISMIA?

Seurauksena siitä, että Soihtu asennoituu revisionistisesti, epärehellisesti, eli hylkää proletaarisen luokkakantaisuuden, seuraa väistämättä myös, että se hylkää dialektisen materialismin käytännöllisen luonteen ja dialektisen materialismin kokonaisuudessaan. Engelsin mukaan asettuminen materialistiselle kannalle merkitsi, että

"...päätettiin käsittää todellinen maailma — luonto ja historia — sellaisena kuin se itse avautuu jokaiselle, joka lähestyy sitä ilman idealistisia ennakkopäähänpistoja; päätettiin säälimättä uhrata jokainen idealistinen päähänpisto, joka ei ollut saatettavissa sopusointuun tosiasioiden kanssa — nämä tosiasiat käsitettynä niiden omassa, eikä missään mielikuvituksellisessa yhteydessä. Ja mitään muuta materialismi ei ylipäätänsä merkitsekään." (LF, s. 34)

Soihdun sitaattiväärennöksillä ja valheilla ei tietenkään ole mitään tekemistä materialistisen filosofian kanssa. Sitäkin huomattavampaa on, että Soihtu on puolustavinaan materialistista tietoteoriaa Mao Tsetungin muka idealistista "voluntarismia" ja ties mitä vastaan. Ennenkuin siirrymme kysymykseen, jonka Mao Tsetung on esittänyt muodossa **"mistä oikeat tiedot ovat peräisin"**, on täten syytä käsitellä eräs toinen kysymys, joka yhtä selvästi paljastaa Soihdun marxismin vastaisen filosofian, nimittäin sen, jonka Marx esitti Feuerbach-teeseissään:

"Filosofit ovat vain s e l i t t ä n e e t maailmaa, mutta tehtävänä on sen m u u t t a m i n e n ." (ME 1.9)

Tämä tärkeä teesi erottaa aidon marxismi-leninismin siitä marxologisesta tutkimuksesta, joka rehottaa monen sosialidemokraattisen ja revisionistisen järjestön liepeillä. Marxilaisen filosofian aktiivinen, maailmaa muuttava luonne on korostunut vielä enemmän Leninillä ja Mao Tsetungilla kuin Marxilla siitä luonnollisesta syystä, että heidän vallankumouksellisessa toiminnassaan paljon enemmän kuin Marxilla korostui vallankumouksen välitön, käytännällinen toteuttaminen ja johtaminen. Sitäkin paljastavampi on se tapa, jolla VO&PR torjuvat Mao Tsetungin kirjoitukset tästä asiasta (Leniniä vastaan he eivät voi hyökätä avoimesti). Joitakin esimerkkejä:

Kuka on "totuusteoreettisen pragmatismin" kannalla?

Soihtu kirjoittaa:

"Subjektiivisesta käytännön ymmärtämisestä seuraa myös pragmaattinen totuusteoria. 'Teoriat... jotka m e n e s t y v ä t ovat oikeita...' Pragmatismille on ominaista, että se ymmärtää todellisuuden hyödyn ja mukavuuden saavuttamiseen suunnatuksi subjektiiviseksi toiminnaksi. Ajatus, joka tekee mahdolliseksi menestyksen saavuttamisen on hyvä, ellei niin se on väärä. Mao katsoo, että jos emme 'toteuta teoriaa käytännössä, silloin teorialla ei ole mitään arvoa.' Totuusteoreettinen pragmatismi on luonnollisesti läheisessä yhteydessä koko filosofian käsittämiseen pragmaattisesti, välittömän toiminnan ohjeena." (s. 68-69)

Katsokaamme ensin miten VO&PR vääräntävät sitaatteja — siitä on aina aloitettava revisionistien tekstejä tutkittaessa. Ensimmäinen kahdesta kohdasta, joita he lainaavat, kuuluu kokonaisuudessaan seuraavasti:

"Alussa tieto on aistitietoa. Harppaus käsitteelliseen tietoon, ts. ajatuksiin, tapahtuu silloin kuin aistitietoa on kartttunut riittävästi. Tämä on eräs tapahtumasarja tiedostuksessa. Se on koko tiedostamistapahtuman ensimmäinen vaihe, joka johtaa objektiivisesta materiasta subjektiiviseen tietoisuuteen, olemassaolosta ajatuksiin... Sitten tulee tideostamisprosessin toinen vaihe, joka johtaa tietoisuudesta takaisin materiaan, ajatuksista takaisin olemassaoloon ja jossa ensimmäisen vaiheen aikana hankittua tietoa sovelletaan yhteiskunnallisessa käytännössä, jotta todettaisiin, menestyvätkö t e o r i a t , menettelytavat, suunnitelmat tai toimenpiteet odotetusti. Yleensä ottaen ne, jotka m e n e s t y v ä t , o v a t o i k e i t a ja ne, jotka epäonnistuvat, ovat vääriä. Tämä pitää paikkansa erityisesti ihmisen taistelussa luontoa vastaan. Yhteiskunnallisessa taistelussa edistyksellistä luokkaa edustavat voimat kärsivät toisinaan tappioita, mutta eivät siksi, että niiden ajatukset olisivat vääriä, vaan siksi, että taistelevien voimien välillä vallitseva voimasuhde on toistaiseksi vielä edullinen taantumuksellisille voimille. Siksi ne voivat kärsiä ohimenevän tappion, mutta ne tulevat ennemmin tai myöhemmin voittamaan..."

Tähdennettyinä ovat VO:&PR:n lainaamat sanat. Voiko törkeämmällä tavalla vääristää sitaattia? Heidän olisi mahdotonta arvostella Mao Tsetungin edellä esitettyä hyvin selkeää ajatusta kokonaisuudessaan. Siksi he valitsevat siitä laskelmallisesti muutamia sanoja juuri niin harhaanjohtavasti, että he valheellisella lisähuomautuksella "totuusteoreettisesta pragmatismista" voivat saada epäkriittisimmät lukijat ymmärtämään Mao Tsetungin ajatukset väärin. On esim. valtava ero jos sanoo, että "teoriat jotka menestyvät ovat oikeita" tai "yleensä ottaen teoriat, jotka menestyvät, ovat oikeita... erityisesti taistelussa luontoa vastaan ... (vaikka) ... yhteiskunnallisessa taistelussa edistyksellistä luokkaa edustavat voimat kärsivät toisinaan tappioita ... siksi, että ... voimasuhde on vielä edullinen taantumuksellisille voimille." Lisäksi Mao Tsetung ei suinkaan käytä "menestyä" sanaa siinä merkityksessä kuin VO&PR väittävät (menestys "hyödyn ja mukavuuden saavuttamiseksi suunnatussa subjektiivisessa toiminnassa"), niinkuin hänen tekstistään käy selvääkin selvemmin ilmi.

Soihdun hyökkäys Maon Tsetungia vastaan suuntautuu itse asiassa suoraan Engelsiä ja Leniniä vastaan. Lenin kirjoitti:

"Toiminnan tulos on subjektiivisen tiedostuksen koetin ja TOSIOLEVAN OBJEKTIIVISUUDEN KRITEEERI." (LKT 38.179)

" 'Toimintojemme menestyminen todistaa aistihavaintojemme olevan yhtäpitäviä (sopusoinnussa, übereinstimmung) aistimiemme olioiden aineellisen' (objektiivisen) 'luonteen kanssa', Engels huomauttaa agnostikoille." (MEK s. 174)

"Inhimillisen käytännön 'menestyminen' todistaa materilistille sen, että havaintomme vastaavat havaitsemiemme olioiden objektiivista luontoa." (MEK s. 176)

Sama totuuden kriteeri pätee luonnollisesti myös rationaaliselle tiedolle ja teorialle, niinkuin Mao Tsetung edellä totesi. Juuri tämä kriteeri, että **inhimillisen tiedon oikeellisuuden ainoa todellinen kriteeri on sen sovellettavuus käytäntöön**, näyttää olevan Soihdun "filosofien" vuodatuksen kohteena.

Yhtä härskisti on toinen VO&PR:n lainaama sitaatti väärennetty. Vääristämättä Mao Tsetungin ajatuskokonaisuus kuuluu (Soihdun lainaamat sanat tähdennettyinä):

"Marxilaisuus tunnustaa teorian tärkeyden, ja tämä on saanut täydellisen ilmauksensa Leninin lauseessa: 'Ilman vallankumouksellista teoriaa ei voi olla vallankumouksellista liikettäkään.' Mutta marxilaisuus tähdentää teorian merkitystä nimenomaan ja vain siksi, että se pystyy ohjaamaan toimintaa. Jos meillä onkin oikea teoria, mutta me vain jaarittelemme siitä, panemme sen sivuun emmekä t o t e u t a s i t ä k ä y t ä n n ö s s ä , s i l l o i n tällä t e o r i a l l a e i o l e m i t ä ä n v i r k a a , olkoon se kuinka hyvä tahansa. Tiedostaminen alkaa käytännöstä, ja käytännön kautta hankitun teoreettisen tiedon on jälleen palattava käytäntöön. Tiedostamisen aktiivinen osuus ei ilmene vain aktiivisena harppauksena aistitiedosta rationaaliseen tietoon, vaan — mikä on vieläkin tärkeämpää — harp-

pauksena rationaalisesta tiedosta vallankumoukselliseen käytäntöön."

Mitä vikaa tässä on? Vain mahdollisimman yksisilmäinen tulkinta voi nähdä edes Soihdun typistetyssä ja sanamuodoltaankin väärennetyssä lainauksessa ("jos emme toteuta teoriaa käytännössä, silloin teorialla ei ole mitään arvoa") mitään olennaisesti virheellistä. Eikö Mao Tsetungin ajatus täsmää hyvin Leninin esittämän teesin: "Teoria ei ole dogmi, vaan toimintaohje" kanssa? Tai Marxin toisen Feuerbach-teesin kanssa:

"Kysymys, vastaako inhimillinen ajattelu esineellistä totuutta, ei ole teorian, vaan käytännön kysymys. Ihmisen täytyy todistaa käytännössä ajattelunsa totuudenmukaisuus, ts. todellisuus ja voima, tämänpuoleisuus. Kiista käytännöstä eristäytyvän ajattelun todellisuudesta tai epätodellisuudesta on puhtaasti skolastinen kysymys." (ME 1.7)

Eikö ole aivan naurettavaa sanoa tätä "totuusteoreettiseksi pragmatismiksi"? Eivätkö VO&PR itse edusta "totuusteoreettista pragmatismia" häikäilemättömällä valehtelullaan?

Marxilaisen filosofian tehtävä on muuttaa maailmaa

Soihdun "filosofien" on pakko turvautua sitaattiväärennöksiin, jotta heidän hyvin jyrkästi marxismin vastainen filosofiansa ei paljastuisi. He kieltävät niitä kohtia Mao Tsetungin teoksissa, joissa esitetään dialektisen materialismin ja yleensä teorian ja tietoisuuden aktiivinen osa ja madaltavat marxilaista filosofiaa, joukkojen teoreettista asetta maailman ymmärtämiseksi ja muuttamiseksi, kirjaviisaiden saivartelijoiden ja skolastikkojen harrastukseksi. Heidän filosofinen linjansa on porvarillisten intellektuellien linja — sellaiseksi se on poikkeuksellisen alhainen. Useimmat porvarilliset intellektuellit yrittävät ainakin esittää esim. lainauksia vääristämättä niitä.

Vertailu Kiinan ja nyky-Neuvostoliiton välillä osoittaa, miten erilaisia ovat todella aktiivinen, marxilainen filosofia ja toisaalta näennäismarxilainen revisionistinen filosofia. Kiinassa filosofia on yhä enemmän levinnyt työläis- ja talonpoikaisjoukkojen keskuuteen ajattelun ohjenuoraksi heidän elämässään ja välittömässä käytännössään. Dialektista materialismia sovelletaan jatkuvasti linjaväittelyihin, tuotannollisiin ongelmiin, joukkoliikkeisiin, tieteellisen kokeilun popularisoimiseen jne. Se on elävän, joukkomittaisen keskustelun ja opiskelun kohteena.

Neuvostoliitossa suunta on täsmälleen päinvastainen. Filosofia on yhä enemmän akatemisoitunut ja luutunut. Oppikirjat selittävät filosofian historiaa, yleisiä teorioita luokkataistelun historiasta, tuotantosuhteista, tuotantovälineistä, päälajeista, kategorioista jne., mutta ne eivät millään lailla koskettele työläisten käytännöllistä toimintaa eikä ajankohtaisia, konkreettisia poliittisia, ideologisia ja taloudellisia ongelmia. Mitä arvoa on Neuvostoliiton työläisten kannalta sellaisella filosofialla, joka selittää, että luokkataistelua ja riistoa ei enää ole Neuvostoliitossa, kun jokainen työläinen päivittäin ja tunnittain joutuu kosketukseen niin luokkataistelun kuin riistonkin kanssa? Sen vaikutus ei voi olla muuta kuin passivoiva ja taantumuksellinen.

Samaa piirrettä voi havaita taistolaisten tutkimustoiminnassa. Nuorena liikkeenä SKP:n oppositio kykeni antamaan tyydyttäviä vastauksia joihinkin ajan esille nostamiin kysymyksiin. Se toimitti esim. joitakin ansiokkaita tutkimuksia tulopolitiikasta, joilla oli suurta merkitystä nuorison ja työläisten keskuudessa. Mutta entä nyt? Eikö taistolaisten tutkimustoiminta ole kokonaan luutunut, irronnut luokkataistelun esille nostamista ongelmista? Taistolaiset eivät pysty enää vastaamaan niihin kysymyksiin, joiden ratkaisua tulopolitiikan vastaisen taistelun käytännön edistäminen edellyttäisi. He eivät pysty edes niitä asettamaan. Taistolainen liike ei voi enää paljoakaan edistää Suomen työväenluokan taistelua, ellei se luovu omasta revisionismistaan, ja siihen se ei ole valmis eikä tule olemaan valmis. Siksi

myös sen koko teoreettinen työ akatemisoituu yhä enemmän ja filosofia tulee epäkäytännöllisemmäksi, epäkonkreettisemmaksi ja irrotetaan tehtävästä muuttaa maailmaa. Ja ellei maailmaa yritä muuttaa, niin sitä ei myöskään pysty selittämään. (Kammottavana esimerkkinä taistolaisten luutuneesta suhtautumisesta filosofiaan on paitsi VO&PR:n kirjoitus esim. SKP:n Uudenmaan piirin y.m. toimittama "Miten opiskella marxilais-leniniläistä filosofiaa" (1975). Suosittelemme lämpimästi kielteisenä esimerkkinä.)

VO&PR kyllä viittaavat filosofian tehtäviin ohjata "sekä todellisuuden tutkimista että sen muuttamista" (s. 65), mutta vain ohimennen, yleisesti ja epämääräisesti. Edellä osoitettiin, miten he hyvin selvästi kieltävät filosofian aktiivisen tehtävän muuttaa maailmaa. Sama revisionistinen linja toistuu monta kertaa, vaikka ei aina niin selvänä. Esim:

- "Materialistinen dialektiikka on luonteensa puolesta menetelmä todellisuutta analysoitaessa." (s. 69)
- "... tieteellisen dialektiikan tehtävänä on **analysoida** (olioiden, ilmiöiden) **itseliikuntaa**." (s. 65)

Aivan totta, mutta eikö pitäisi lisätä, että se myös on menetelmä todellisuuden muuttamiseksi ja synteesin tekemiseksi. Taistolaisten parhaimpienkin tutkimusten ominaispiirteenä on todella synteesin puuttuminen. Esitetään paljon tilastoja ja numerotietoja, mutta johtopäätöksiä, kestävästi ja perustellusti muotoiltuja linjoja ja toimintaohjeita esitetään hyvin heikosti.

Voiko henkinen vaikuttaa aineelliseen?

Edelleen:

"Sama mekanistinen näkemys ristiriidan eri puolten suhteesta tuhoaa Maon filosofiassa objektiivisen ja subjektiivisen välisen viime kädessä objektiivisen määräämän keskinäisyhteyden. Mao esittää asian tähän tapaan 'Tuotantovoimat, käytäntö ja taloudellinen perusta esittävät **yleensä** (lih. VO&PR) pääasiallista ja ratkaisevaa osaa ... mutta ... tietyissä olosuhteissa sellaiset puolet kuten tuotantosuhteet, teoria ja päällysrakenne esiintyvät pääasiallisessa ja ratkaisevassa osassa.' Mao ei näe, että, objektiivinen on **aina** määräävässä asemassa. Materia on aina määräävässä asemassa tajuntaan nähden. Subjektiivinen voi esittää tärkeää osaa täsmälleen siinä määrin, kuin menestykselliseen toiminnan ehdot on analysoitu oikein. Ihmisen aktiivisuuden tekee merkitykselliseksi juuri näiden ehtojen oikea huomioon ottaminen." (s. 65)

Tässäkin Soihtu on huomattavasti typistänyt Mao Tsetungin ajatuksen voidakseen markkinoida omaa revisionistista filosofiaansa ilman, että se heti paljastuu marxismin vastaiseksi. Kokonaisuudessaan kohta kuuluu (lihavoitu Soihdun lainaamat kohdat):

"**Tuotantovoimat, käytäntö ja taloudellinen perusta esittävät** kyllä **yleensä pääasiallista ja ratkaisevaa osaa,** ja ken tämän kiistää ei ole materialisti. **Mutta** on myös myönnettävä, että **tietyissä olosuhteissa sellaiset puolet kuin tuotantosuhteet, teoria ja päällysrakenne esiintyvät pääasiallisessa ja ratkaisevassa osassa.** Silloin kun tuotantovoimien on mahdotonta kehittyä ilman tuotantosuhteissa tapahtuvaa muutosta, tuotantosuhteissa tapahtuva muutos esittää pääasiallista ja ratkaisevaa osaa. Vallankumouksellisen teorian luominen ja levittäminen esittää pääasiallista ja ratkaisevaa osaa sellaisina aikoina, joista Lenin sanoi: 'Ilman vallankumouksellista teoriaa ei voi olla vallankumouksellista liikettäkään.' Kun on suoritettava jokin tehtävä, mikä tahansa, mutta sitä varten ei ole vielä johtavaa linjaa, menetelmää, suunnitelmaa tai politiikkaa, silloin johtavan linjan, menetelmän, suunnitelman tai politiikan määrittelemisestä tulee ratkaiseva pääasia. Silloin kun päällysrakenne (politiikka, kulttuuri jne.) jarruttaa taloudellisen perustan kehitystä, poliittisista ja sivistyksellisistä muutoksista tulee pääasiallisia ja ratkaisevia. Suuntaudummeko materialismia vastaan sanoessamme

näin? Emme. Syy on siinä, että samalla kun myönnämme, että historian yleisessä kehityksessä aineellinen määrää henkisen ja yhteiskunnallinen oleminen määrää yhteiskunnallisen tietoisuuden, me myös myönnämme — ja meidän tosiaan täytyy myöntää — että henkinen vaikuttaa takaisin aineellisiin asioihin, yhteiskunnallinen tietoisuus vaikuttaa takaisin yhteiskunnalliseen olemiseen ja päällysrakenne vaikuttaa takaisin taloudelliseen perustaan. Tämä ei ole vastoin materialismia, vaan päinvastoin välttää mekaanisen materialismin ja pitää lujasti kiinni dialektisesta materialismista." (MF 64)

On tietenkin selvä asia, että materiaaliset tekijät (tuotantovoimat, käytäntö, taloudellinen perusta) määräävät ne puitteet, joissa tuotantosuhteet, teoria ja päällysrakenne voivat kehittyä. Mutta marxismi tarkastelee ilmiöitä niiden liikkeessä eikä staattisina. Yleisten puitteiden lisäksi on nähtävä muutokset sekä kaikki ne tekijät, jotka jarruttavat tai edistävät muutosta. On kiistatonta, että esim. tuotantosuhteiden jälkeenjääneisyys joskus voi rajoittaa tuotantovoimien kehitystä pitkäksikin aikaa. VO&PR kieltävät nähtävästi, että tuotantosuhteiden muutos silloin näyttelee ratkaisevaa osaa yhteiskunnan kehityksessä. Voi vain kysyä, miksi he ovat tekevinään vallankumousta eivätkä keskity tuotantovoimien kehittämiseen.

On totta, että "subjektiivinen voi esittää tärkeää osaa täsmälleen siinä määrin, kuin menestyksellisen toiminnan ehdot on analysoitu oikein." Myös, että materia on määräävässä asemassa tajuntaan nähden, sikäli, että tajunnan lähde, totuuden kriteeri ja ajattelun ruumiillinen elin (aivot) ovat aineellisia. Mutta olisi vaistonvaraisuuden puolustamista väittää esim. — niinkuin Soihdun "filosofit" asiallisesti tekevät — että teorian luominen ei koskaan voisi näytellä ratkaisevaa osaa. Tämän mukaan olisi aina ja kaikkialla asetettava puhtaasti käytännöllinen luokkataistelu etusijalle. Ilman teoreettista taistelua ei voi kuitenkaan löytää oikeaa linjaa ja suuntaa ja ilman oikeaa linjaa subjektiivisia tekijöitä ei voida mobilisoida ja liittää yhteen edes objektiivisen sallimissa puitteissa. Engels kirjoitti (kirje J.Blochille):

"Materialistisen historiankäsityksen mukaan määräävänä tekijänä historiassa on **viime kädessä** todellisen elämän tuotanto ja uusintaminen. Enempää ei Marx — enkä minäkään — ole koskaan väittänyt. Jos joku vääristää tämän siten, että taloudellinen tekijä muka on **ainoa** määräävä, niin hän muuttaa tämän väittämän mitäänsanomattomaksi, abstraktiseksi, järjettömäksi korulauseeksi. Taloudellinen tila on perusta, mutta historiallisten taistelujen kulkuun vaikuttavat ja usein määräävät sen **muodonkin** päällysrakenteen erilaiset tekijät: luokkataistelun poliittiset muodot ja sen tulokset — perustuslait, jotka voittanut luokka on säätänyt voiton saatuaan, jne., oikeusmuodot ja vieläpä kaikkien näiden todellisten taistelujen heijastus osanottajien aivoissa, poliittiset, oikeusopilliset ja filosofiset teoriat, uskonnolliset katsomukset ja näiden kehitys edelleen dogmijärjestelmäksi..." (ME 3.444)

Soihdun filosofia sovellettuna

Soihdun revisionistisella filosofialla on suuri käytännön merkitys. Tiedonantajalaisilla se ilmenee käytännön ja teorian irroittamisena toisistaan: toisaalta edellä mainittuna akateemisena tutkimustoimintana, toisaalta vaistonvaraisuuden ihannoimisena käytännön toiminnassa ja näköalattomuutena ja linjattomuutena. Ajankohtainen esimerkki on tiedonantajalaisten soutaminen ja huopaaminen v. 1976 syksyn tulopolitiikan vastaisessa taistelussa. Neuvostoliitossa se ilmenee sim. pahamaineisena "tuotantovoimien teoriana". Sen mukaan maa kehittyy kohti kommunismia kun vaan pidetään huolta tuotantovoimien kasvusta, jolloin ylärakenne muka seuraa perässä. Mitään erityistä taistelua yhteiskunnallisten erojen vähentämiseksi ei tarvitse käydä. Marxismi-leninismin mukaan sen sijaan

kommunismin tunnusmerkit — kullekin tarppeidensa mukaan jakoperiaatteena, henkisen ja ruumiillisen työn välisen eriarvon poistaminen jne. — voivat kehittyä vain yhteisukunnan ylärakenteessa käytävän luokkataistelun tuloksena.

Mao Tsetungin marxilais-leniniläistä käsitystä taistelusta sosialistisen yhteiskunnan ylärakenteessa VO&PR arvostelevat seuraavasti, sitä sopivasti väärentäen:

"...maolaiselle talouspolitiikalle tunnusomainen moralistinen aineellisten houkuttimien vastustaminen eli vulgaari tasanjakokommunismi ei ole marxismin 'kehittelyä', pikemminkin se on askel taaksepäin niihin aatteisiin, joiden kanssa Marx ja Engels tekivät lopputilin jo 1840-luvulla. Vulgaarikommunismille nimittäin on ominaista, että se asettaa absoluuttisesti vastakohdiksi moraaliset yllykkeet ja aineelliset edut eikä näe, että 'idea' on aina hävittänyt itsensä erottuaan 'edusta'." (s. 70-71)

Väitteet "tasajakokommunismista" ja "moraalisten yllykkeiden ja aineellisten etujen" absoluuttisesta vastakkainasettelusta eivät ole mitään muuta kuin yritys naamioida kirjoittajien omaa revisionismia. — Kaiken lisäksi he sekoittavat keskenään käsitteet aineellinen etu ja aineellinen kannustin. Marxilaisuus on aina ollut sitä mieltä, että palkkaerot ja aineelliset työn kannustimet ovat sosialismissa luokkayhteiskunnan jäännöksiä, jotka edustavat ns. porvarillista oikeutta (eli jakoa työn mukaan, kts. mm. Marxin Gotha-ohjelman kritiikki, ME 3.14). Kun sosialismi kehittyy kohti kommunismia nämä piirteet häviävät vähitellen, mutta ei spontaanisti vaan tietoisen taistelun tuloksena. Linjana tulee siis olla **porvarillisen oikeuden vaikutuspiirin eli mm. palkkaerojen supistaminen sosialismissa.** Tässä mielessä marxilaiset ovat aina vastustaneet aineellisia kannustimia, vaikka niiden lopullinen poistaminen on mahdollista vasta kommunismissa. Nyky-Neuvostoliitossa linja on kuitenkin päinvastainen ja nimenomaan tämä seikka pakottaa Soihtua asettumaan revisionistiselle kannalle tässäkin kysymyksessä. Luokkavastakohtien kärjistymisen seurauksena palkkaerot ja aineellisten houkuttimien käyttö ovat Neuvostoliitossa aikoja sitten ylittäneet jopa porvarillisen oikeuden puitteet — työn mukaan tapahtuvan jaon tilalle on tullut kapitalistinen riisto.

On uskomatonta pötyä väittää Soihdun filosofien tavoin, että moraalisten yllykkeiden korostaminen ja aineellisten kannustimien supistaminen merkitsisi "idean" erottamista "edusta". Nimenomaan työväenluokan edun mukaista on supistaa palkkaerot ja muut porvarillisen oikeuden ilmaisut niin nopeasti kuin olosuhteet suinkin sallivat. Mm. tästä syystä sosialismi on proletariaatin diktatuuria aina kommunistiseen yhteiskuntaan, eli luokkien kaikkien jäännöksien hävittämiseen saakka. Neuvostorevisionistien teoria "koko kansan valtiosta" merkitsee jos mikään "idean" ja "edun" erottamista toisistaan. Sisältäähän se ajatuksen, että kaikki yhteiskuntakerrokset olisivat yhtä lailla kiinnostuneita esim. luokkaerojen ja porvarillisen oikeuden hävittämisestä. Edelleen se kieltää luokkataistelun jatkumisen sosialismissa sen jälkeen kun tuotantovälineet on otettu yhteiskunnan haltuun ja tuotantosuhteet muuttuneet sosialistisiksi. Ts. se kieltää ylärakenteessa tapahtuvan taistelun ja ideologisen taistelun merkityksen ja yhtyy tässä mielessä vulgäärimaterialistiseen "tuotantovoimien teoriaan".

Ajattelun ja olemisen ykseydestä

Soihdun revisionistisen tietoteorian ydin käy ilmi sen suhtautumisesta kysymykseen ajattelun ja olemisen ykseydestä. Soihtu kirjoittaa:

"Kun virheellisen talouspolitiikan seuraukset alkoivat vuonna 1960 täysin mitoin näkyä ns. 'suuren harppauksen' päättyessä täydelliseen epäonnistumiseen, järjestettiin Kiinassa väittely aiheesta 'ajattelun ja olemisen ykseys'.

'Tämä oli kampanja niitä voimia vastaan, jotka katsoivat että tehdyt virheet johtuivat objektiivisten lainalaisuuksien

huomiottajättämisestä. Maolaisten esittämä teesi ('ajattelun ja olemisen ykseys', PK:n huom.) nimittäin pitää jo sisällään materian ensisijaisuuden kieltämisen tietoisuuteen nähden, ja on tavallaan siirtymämuoto myöhemmin esitettyyn avoimeen kantaan 'subjektiivinen luo objektiivisen', jolloin aatteet muuttuvat historian keskeiseksi liikevoimaksi. Väittelyn tuloksena edellä mainittu vanha idealistinen teesi julistettiin Kiinassa 'uudeksi loistavaksi panokseksi' marxismi-leninismin kehittämisessä." (s. 58)

Soihdun väitteen ydinkohta on siis, että Kiinassa marxilais-leniniläiseksi "julistettu" ajatus ajattelun ja olemisen ykseydestä on muka "vanha idealistinen teesi". Tämä mieletön käsitys perustuu varsin paljastavaan väärennökseen, johon Soihtu turvautuu — kenties tietämättään: väärennös esiintyy näet jo Soihdun käyttämässä lähteessä (Leibson: Anarkismi, trotskilaisuus, maolaisuus). Siinä sanotaan: (s. 42)

"Koska kaikki Mao Tsetungin lausunnot julistetaan Kiinassa viipymättä 'uudeksi loistavaksi panokseksi' lyötiin nimilappu 'uusi' myös ajattelun ja olemisen ykseyden teoriaan." (Huomatkaa miten Soihtu käyttää lähteitä! — ja nämä herrat puhuvat "tieteellisestä metodista"!!, toim. huom.) Lainaus jatkuu: "Itse asiassa tämä on kuitenkin sangen vanha idealistinen teoria, jota Friedrich Engels piti 'eräänä mielettömimpänä ja kuumehoureisimpana kuvitelmana ja josta Lenin sanoi, että sen on pelkkää hölynpölyä ja täysin taantumuksellinen teoria."

Engels ja Lenin käsittelivät edellä esitetyssä mielessä kuitenkin idealistista teoriaa **ajattelun ja olemisen samuudesta**, joka lähinnä tarkoitti, että ulkoinen maailma ei ole olemassa, vaan että esineet ovat vain ihmisen subjektiivisia käsityksiä ja aistimuksia:

"Yritys ajatuksen ja olemisen samaisuuden avulla todistaa jonkin ajatustuloksen reaalisuus, se juuri oli muuan — jonkun Hegelin hulluimmista kuumehoureista." Engels, AD, s. 49)

"...tämä yhteiskunnallisen olemisen ja yhteiskunnallisen tajunnan identtisyyden teoria on pelkkää lorua, se on ehdottomasti taantumuksellinen teoria." (Lenin, MEK s. 426)

Ajattelun ja olemisen ykseys on kuitenkin aivan eri asia kuin niiden **samuus** ja nimenomaan **ykseydestä** oli kysymys Kiinan filosofisessa väittelyssä v. 1960. Se sisältää seuraavat ainekset:

- Ihminen voi tiedostaa ulkoista maailmaa. Tiedon lähde on nimenomaan tämä maailma, jonka heijastuma tietoisuus on.
- Ihmisen tietoisuus on aktiivista, se voi muuttua aineelliseksi voimaksi. Tiedostamisen oikeellisuutta tai virheellisyyttä voi todistaa vain soveltamalla tietoa käytäntöön.
- Tiedotusprosessi muodostuu näiden kahden puolen, teorian ja käytännön dialektisesta vuorovaikutuksesta.

Ajattelun ja olemisen ykseys on dialektis-materialistisen tietoteorian ydinkohta ja marxismin klassikot ovat usein viitanneet siihen:

"Ajattelu ja oleminen ovat siis tosin e r i l a i s e t, mutta samalla ne muodostavat keskenään ykseyden." (Marx, TFK s. 108)

"... miten suhtautuvat meitä ympäröivää maailmaa koskevat ajatuksemme itse tähän maailmaan? Kykeneekö ajattelumme tiedostamaan todellista maailmaa, kykenemmekö me todellista maailmaa koskevissa mielikuvituksissamme ja käsitteissämme luomaan oikean kuvan todellisuudesta? Tätä kysymystä nimitetään filosofisella kielellä kysymykseksi ajattelun ja olemisen identtisyydestä." (Engels, LF s. 17) (Huom! käsite identtisyys, esiintyy jossain määrin eri tavalla eri kirjoituksissa — ajatus on kuitenkin selvä).

On ilmeistä, että kukaan marxilainen ei voi olla hyväksymättä teesiä ajattelun ja olemisen ykseydestä. Tämän myös Soihdun filosofit nähtävästi vaistoavat, ja siksi he ovatkin hyväksyvinään sen vain muutama sivu sen jälkeen kun he ovat julistaneet sen "vanhaksi idealistiseksi teesiksi". He eivät kuitenkaan sitä hyväksy, vaan kirjoittavat, että Mao Tsetungilla "katoaa... tietoisuuden ja materian välinen dialektinen suhde, niiden **ykseys** ja niiden vastakkaisuus. Ne voidaan joko asettaa mekaanisesti vastakkain tai samaistaa ykseyden puitteissa täysin virheellisesti. 'Materia voi muuttua tietoisuudeksi ja tietoisuus materiaksi... tämänkaltaiset harppaukset ovat jokapäiväisiä ilmiöitä'." (s. 68, tähdennys toim.)

Ajatuksen ja olemisen ykseyden ydinajatus on kuitenkin juuri se Mao Tsetungin teesi, joka VO&PR:n mukaan on "täysin virheellinen". Tämän teesin ainekset esiintyvät lukuisissa klassikkojen kirjoituksissa. Joitakin esimerkkejä:

- **"Ajatus ideaalisen muuttumisesta reaaliseksi on s y v ä l l i n e n, hyvin tärkeä historialle. Mutta ihmisen yksilöllisestäkin elämästä näkyy, että siinä on paljon totta. Vulgääriä materialismia vastaan. NB. Ideaalisen ja materiaalisen ero ei ole sekään ehdoton, ei überschwenglich (ts. ylenmääräinen)."** (LKT 38.92)
- **"ihmisen tajunta ei ainoastaan heijasta objektiivista maailmaa, vaan luokin sitä."** (LKT 38.173, vrt. Soihdun kommentti lauseeseen "subjektiivinen luo objektiivisen" edellä)
- **"Idea on (ihmisen) tietoa ja pyrkimystä (haluamista)... Tiedostamisen (ohimenevän, äärellisen, rajoitetun) ja toiminnan prosessi muuttaa abstraktiset käsitteet täydelliseksi objektiivisuudeksi."** (LKT 38.158)
- **"Objektiivisen maailmankuvan itselleen luoneen ihmisen toiminta muuttaa ulkoista todellisuutta, kumoaa sen määreellisyyden (eli muuttaa sen niitä tai näitä puolia, laatuominaisuuksia) ja siten riistää siltä näennäisyyden, ulkoisuuden ja mitättömyyden piirteitä, tekee sen sinänsä ja itseään varten olevaksi (so. objektiiviseksi totuudeksi)."** (LKT 38.178)

Muita esimerkkejä löytyy esim. Marxin Feuerbach-teeseistä ja Engelsin kirjoituksesta Ludwig Feuerbach ja klassillisen saksalaisen filosofian loppu. Näemme, että Mao Tsetungin esittämä teesi "materia voi muuttua tietoisuudeksi ja tietoisuus materiaksi" on syvällinen yhteenveto marxismin klassikoiden kehittämästä ajatuksesta ajattelun ja olemisen ykseydestä. Näemme myös, että Soihdun filosofit pitävät nimenomaan teesin ajatussisältöa "täysin virheellisenä" — heidän kirjoittelunsa ajatuksen ja olemisen ykseyttä vastaan ts. ei johdu vain itse termin väärinkäsityksestä.

MISTÄ OIKEAT AJATUKSET OVAT PERÄISIN?

Tähän mennessä olemme osoittaneet miten Soihdun filosofit VO&PR lukuisissa eri yhteyksissä ja lukuisista eri näkökulmista hyökkäävät lähinnä edellä mainitun teesin toista puolta vastaan (tietoisuus voi muuttua materiaksi) samalla kun he teeskentelevät puolustavansa materialismia voluntarismia ja idealismia vastaan. Dialektista materialismia ja marxilaista tietoteoriaa ei kuitenkaan voi hylätä puoliksi hylkäämättä sitä kokonaan. Näin on käynyt myös taistolais-filosofien kohdalla. Tarkastelemme seuraavassa miten he asettuvat myös teesin toista puolta vastaan, eli peukaloivat marxilaista teoriaa tietoisuuden aineellisesta lähteestä.

Soihdussa väitetään (s. 67-68):

"Maolla esiintyy vakavia puutteita myös materialismin ymmärtämisen suhteen. Ensinnäkin Mao kirjoittaa:. 'Tiedostaminen alkaa kokemuksesta — t ä m ä (harv. VO&PR) on tietoteorian materialismia'. **Asia ei ole näin.** (tähd. PK:n toimituksen). Tietoteorian materialismia on se, että tietojemme pohjana olevien aistimusten aiheuttajana on materia. Maon lause voi johtaa sekä

subjektiiviseen idealismiin että materialismiin riippuen hänen käytännön-käsitteestään."

Ala-arvoista mutta paljastavaa viisastelua. On tietenkin aivan totta, että tietoteorian materialismin eräs puoli on se, että aistimusten aiheuttajana on materia, siihen myös suuri osa porvarillisesta tieteestä yhtyy. Tämä seikka ei kuitenkaan vähimmässäkään määrin kumoa sitä, mitä Mao Tsetung kirjoittaa. Mutta jos sen sijaan tekee niinkuin Soihdun filosofit tekevät, eli kieltää tai hämärtää tiedostamisen kokemusperäisyyden ("tiedostaminen alkaa kokemuksesta") kaikenlaisilla latteuksilla, niin silloin hylkää myös marxismin tietoteorian materialismin. Kaikille eläimille pätee, että niiden aistimusten aiheuttajana on materia, mutta ihmiselle on lisäksi ominaista, että hän tiedostaa maailmaa yhteiskunnallisena ja aktiivisena olentona, yhteiskunnallisen käytäntönsä ja yhteiskunnallisen kokemuksensa kautta — tämän myöntäminen on eräs rajalinja marxilaisen ja porvarillisen tietoteorian välillä. On helppo ymmärtää mihin Soihtu pyrkii saivartelullaan, nimittäin kieltämään kokemuksellisen tiedon ensisijaisuuden ja tiedostamisen kokemusperäisyyden, sekä kirjaviisauden ja mielikuvituksen nostamiseen kokemuksen rinnalle. Esim. Soihdun teksti välittyy epäilemättä lukijalle siten, että kirjaimet "aiheuttavat hänessä aistimuksia". Silti lukija ei saa päähänsä mitään tietoa, vaan silkkaa idealistista lorua, jolla ei ole mitään muuta tekemistä todellisuuden kanssa, kuin että se paljastaa Soihdun valheellisuuden ja revisionistisuuden.

Päinvastoin kuin Soihdun filosofit, Marx korosti juuri **käytännöllistä toimintaa** eli kokemusta tiedostamisen alkulähteenä. Feuerbach-teeseissään hän kirjoitti mm. (ME 1.8-9):

"Tyytymättömänä abstraktiseen ajatteluun Feuerbach vetoaa aistihavaintoon; mutta hän ei tarkastele aistimellisuutta käytännöllisenä, inhimillisenä aistitoimintana." (5. teesi)

"Havainnoiva materialismi, ts. materialismi, joka ei käsitä aistimellisuutta käytännöllisiksi toiminnaksi, voi korkeintaan tarkastella eri yksilöitä kansalaisyhteiskuntaan kuuluvina." (9. teesi)

Marxin teesien valossa Soihdun saivartelu tuntuu todella naurettavalta. Teesit osoittavat myös miten tämä saivartelu liittyy siihen, mitä Soihtu kirjoittaa "totuusteoreettisesta pragmatismista" ja jota edellä jo käsittelimme. Jokaiselle vallankumoukselliselle toimintaa harjoittavalle ihmiselle on aivan selvä asia, että tietoteorian materialismin olennaisin puoli on siinä, että tiedostaminen alkaa kokemuksesta ja käytännöllisestä toiminnasta — vain näin voi tarkastella yksilöitä **luokkayhteiskuntaan kuuluvina**. Mutta sellaisten porvarillisten kamarifilosofien, jotka haluavat luoda itselleen aseman työväenluokan riveissä, on välttämättä yritettävä muodossa tai toisessa kieltää teesi, että "tiedostaminen alkaa kokemuksesta", eli materialistinen tietoteoria, korvatakseen kokemuksen omilla "tietolähteillään", joiden luonteesta Soihtu tarjoaa todella runsaasti esimerkkejä.

Henkilökohtaisen käytännön merkitys

Edelleen Soihtu kirjoittaa:

"Mao subjektivisoi sen (käytännön-käsitteen). Hän puhuu kyllä materialistisesti tästä käsitteestä, mutta lukuisista yhteyksistä käy ilmi, ettei hän kuitenkaan ymmärrä sitä materialistisesti. Mao kirjoittaa: 'Ihmisen tieto riippuu hänen (harv. V.O.&P.R.) toiminnastaan aineellisessa tuotannossa.' (+) '**Todellista**, henkilökohtaisen kokemuksen perusteella saatua tietoa voi olla ...' 'Jos halutaan saada tietoa, on osallistuttava todellisuutta, muuttuvaan käytäntöön.' (Lienee painovirhe Soihdussa, pitää olla: 'osallistuttava todellisuutta muuttavaan käytäntöön', toim. huom.) Kaikissa näissä ja monissa muissa tapauksissa tiedon alkulähteenä ja toisaalta sen todellisuuden kriteerinä oleva käytäntö samaistuu itse asiassa subjektiivisen kokemuksen kanssa. Marxilaisuudessa käytänto on kuitenkin luonteelta **yhteiskunnallinen**. Koko ihmiskunnan esineellistä materiaalista toimintaa sanotaan käytännöksi." (s. 68)

Tämä on näennäismarxilaista fraseologiaa, jonka kärki suuntautuu materialistista tietoteoriaa vastaan. Jos Soihtu ei olisi irroittanut näitä lainauksia niiden yhteyksistä, niin kävisi ilmi, että Mao Tsetung ei suinkaan kiellä, vaan päinvastoin painottaa, että tietoa voi hankkia esim. kirjallisuudesta, sillä ehdolla, että sen perustana on todellisuus ja että se täyttää tieteellisen abstraktion vaatimukset. Sen sijaan hän kirjoittaa esim:

"Marx, Engels, Lenin ja Stalin saattoivat luoda teoriansa paitsi nerokkuutensa ansiosta pääasiassa sen vuoksi, että he osallistuivat henkilökohtaisesti aikansa luokkataisteluun ja tieteellisen kokeilun käytäntöön. Ilman tätä edellytystä ei minkäänlainen nerokkuus olisi voinut johtaa menestykseen." (MF s. 9)

"Jonkin ilmiön tai ilmiöryhmän välittömään tiedostamiseen vaaditaan henkilökohtaista osallistumista (käytännön) taisteluun, jonka tavoitteena on todellisuuden muuttaminen, sillä vain henkilökohtainen osallistuminen sellaiseen käytännön taisteluun tekee mahdolliseksi saada selville ilmiön tai ilmiöryhmän olemuksen ja ymmärtää niitä." (sama)

Nämä ajatukset eivät tietenkään ollenkaan kiellä esim. opiskelun tai ihmiskunnan kollektiivisen kokemuksen omaksumisen merkitystä. Oppimisen, todellisen eli maailmaa muuttamaan kykenevän tiedon omaksumisen ehtona on kuitenkin käytännöllinen toiminta. Teoriat ja kirjat ihminen ymmärtää oman kokemuksensa kautta ja sen sallimissa puitteissa, soveltamalla. Näitä asioita Mao Tsetung korostaa ja jokaisen marxilaisen tulee korostaa. Soihdun viittaus käytännön yhteiskunnalliseen luonteeseen — jota kukaan ei ole kiistänyt — on tässä yhteydessä vain temppu, jolla se yrittää kieltää henkilökohtaisen käytännön ja kokemuksen merkityksen. Myös henkilökohtainen poliittinen ym. toiminta voi olla ja on yleensä yhteiskunnallista. Soihdun mukaan ihmisen henkilökohtainen käytäntö on samantekevä, koska käytäntönä eli tiedostamisen lähteenä on **koko** ihmiskunnan esineellinen materiaalinen toiminta — ja sen antamat kokemukset voi kenties omaksua kirjoistakin, omasta käytännön kokemuksesta riippumatta. Soihdun filosofia vastaa tässäkin suhteessa revisionististen pyrkyreiden ja porvarillisten intellektuellien maailmankatsomusta. Soihtu tuo itse esille erään tämän filosofian käytännön seurauksen:

"Poliittisesti tästä subjektivismista ja käytännön 'supistamisesta' seuraa pahan kerran virheellisiä toimenpiteitä. Kun lähdetään dogmaattisesti käsityksestä, että tietoa voi saada vain käytännöstä, ja kun käytäntö on supistettu tuotantoon ja luokkataisteluun päästään juuri kiinalaisille ominaiseen koulutuksen ja teoreettisen työn kytkemiseen välittömästi aineelliseen tuotantoon, henkisen ja ruumiillisen työn suhteen vulgarisoimiseen jne." (s. 68)

Tämä kappale paljastaa, useista vääristelyistä huolimatta, olennaisia eroja nyky-Neuvostoliiton ja Kiinan välillä. Kiinassa virkailijat, opiskelijat ja koululaiset osallistuvat tuotannolliseen toimintaan säännöllisesti. Tämä on välttämätöntä, ensinnäkin poliittisista syistä. Ihmisen oleminen määrää hänen ajattelunsa. Ihmisen, joka ei osallistu aineelliseen tuotantoon eikä omaksu työläisten elämäntapoja, ei loppuun asti voi kehittää proletariaatin maailmankatsomusta ja asenteita. Jos so-

---

Alaviite:

(+) Tämä lause on väärin käännetty neljän filosofisen teoksen suomenkielisessä laitoksessa. Pitää olla "riippuu pääasiassa hänen toiminnastaan..." Käännösvirhettä merkittävämpi on kuitenkin se tapa, jolla Soihtu irrottaa lauseen sen yhteydestä, kts. MF s. 2)

sialistisen yhteiskunnan älymystö eroaa työväenluokasta niin se kehittää väistämättä porvarillisia suhtautumis- ja ajattelutapoja. Toiseksi, älymystö palvelee työväenluokkaa ja kommuunitalonpoikia eikä itseään ja sen tietojen on palveltava tuotantoa. Siksi opinnot on liitettävä kiinteästi käytännön harjoitteluun. Se, että Neuvostoliitossa noudatetaan erilaista linjaa, on paljon puhuva seikka, joka tässä tuskin kaipaa kommentteja. Selvää on, että Kiinassa sovelletaan marxilaista tietoteoria tässäkin kysymyksessä, Neuvostoliitossa ei. (Onkohan Neuvostoliitossa koskaan edes asetettu kysymystä tältä kannalta: millä tavalla marxilaisen tietoteorian mukainen opiskelu poikkeaa kapitalististen maiden käytännöstä?)

Edelleen Soihtu kirjoittaa:

"Tämän prosessin (tiedostamisen) kuvaamisessa hän (Mao Tsetung) ... tekee joukon virheitä. Tiedostusprosessia Mao kuvaa: 'Alussa tieto on aistitietoa. Harppaus käsitteelliseen tietoon ts. ajatuksiin, tapahtuu silloin kun aistitietoa on karttunut riittävästi.' Tiedostusprosessi ei kuitenkaan ala **aistitiedosta** vaan aistimellisesta **havainnosta**. Sitä paitsi jo tietoisuuteen tullut havaintokin sisältää ajatuksellisia, käsitteellisiä aineksia, mm. siksi, että ilman käsitteitä on mahdotonta ilmaista tai mieltää aistimellista havaintoa. Ilmeisesti Mao pyrkii esittämään tiedon **syvenemisen** prosessia. Tällöin erottelu tulisi tehdä tiedostuksen **empiirisen** (— kokemusperäisen, PK:n huom.) ja **teoreettisen** tason välillä." (s. 67)

Uskomatonta pötyä (joka palauttaa mieleen Soihdun edellä käsiteltyä yritystä kieltää, että tiedostaminen alkaa kokemuksesta (empiirisestä tiedosta). Jokainen kielellinen käsite on yleistys, abstraktio ja tästä syystä jossain määrin epätäsmällinen. Mutta vain todellinen poroporvari, jonka mitat VO&PR näyttävät kaikin puolin täyttävän, näkee tässä aihetta saivarteluun ja abstraktion oikeellisuuden kiistämiseen. Tieto alkaa kokemuksesta eli empiirisestä tiedosta, kokemus puolestaan alkaa aistitiedosta, aistitieto aistimellisesta havainnosta, aistimellinen havainto aistiin sattuvasta ulkoisesta ärsykkeestä. Jälkimmäiset toteamukset eivät kiellä ensimmäistä. Ihminen seisoo jaloillaan siitäkin huolimatta, että Soihtu ehkä inttää, "eipäs, vaan jalanpohjillaan", johon kenties joku Soihdun filosofien oppipoika vielä "tieteellisenä täsmennyksenä" toteaa, että ihminen ei seiso koko jalanpohjallaan. Tietoteorian kannalta olennaista on, että tietoisuus kehittyy aistitiedon ja käsitteellisen tiedon, kokemuksen ja ajattelun tai käytännön ja teorian välisenä dialektisena vuorovaikutuksena — juuri tätä Soihdun filosofien viisastelu hämärtää ja kieltää.

SOIHTU JA HISTORIALLINEN MATERIALISMI

Soihdun filosofit hylkäävät todella marxilaisen tietoteorian ja dialektisen materialismin kaikki osat. Mielettömien valheiden avulla he tekaisevat kaikenlaisia huomautuksia Mao Tsetungin filosofisia kirjoituksia vastaan, teeskentelevät olevansa marxilaisia ja puolustavat filosofiaa, joka vastaa revisionistisen byrokratian ja porvarillisten intellektuellien etuja ja maailmankatsomusta. Kuvaavaa Tiedonantaja-liikkeeen ideologiselle mädännäisyydelle ja sen sisällä vallitsevalle ummehtuneelle henkiselle ilmapiirille on, että se käyttää näin ilmeisen taantumuksellista kirjoitusta perusopintoaineistonaan.

Soihdun kirjoittajien koko tapa lähestyä heidän käsittelemäänsä aihetta paljastaa jo sinänsä heidän revisionistisen luonteensa. He eivät kerta kaikkiaan ole pystyneet tekemään kokonaisvaltaista arviota Mao Tsetungin filosofisesta ajattelusta eivätkä näin ollen ole edes pyrkineet jäsentelemään sitä tai suorittamaan

Mao Tsetungin teosten systemaattista läpikäyntiä. Sen sijaan he ovat halpamaisella tavalla poimineet lauseen puolikkaan sieltä, toisen täältä, mistä suinkin ovat löytäneet pienintäkin mahdollisuutta nälvimiseen. Tarpeen vaatiessa he ovat turvautuneet suoranaisiin sitaattiväärennöksiin tai muihin siihen täysin verrattavissa oleviin keinoihin. Neuvostorevisionistisista kirjoista he ovat lisäksi etsineet kaikki yksityiskohdat, joille suinkin ovat löytäneet käyttöä, ja sotkeneet ne uskomattomaan, ideologisesti onttoon, marxisminvastaiseen sillisalaattiin. Mao Tsetung kirjoittaa osuvasti tällaisista "tietäjistä":

"Kaikkein naurettavimpia ovat ns. 'kaikkitietävät', jotka ovat siepanneet sieltä täältä sattumanvaraisia tiedon siruja ja ylentävät itsensä 'ensimmäiseksi auringon alla', mikä todistaa vain heidän suunnatonta omahyväisyyttään. Tietoisuus on tieteen kysymys, ja tällä alalla pieninkin epärehellisyys ja omahyväisyys on sopimatonta, siinä vaaditaan juuri päinvastaista: rehellisyyttä ja vaatimattomuutta." (MF s. 9)

VO&PR:n todella tolkuton näennäistieteellisyys käy ilmi jo heidän kirjoituksensa alkuosasta, jossa he yrittävät antaa uskottavuutta tekeleelleen selittämällä "maolaisuuden synnylle suotuisia olosuhteita" ja "Maon filosofista kehitystä" (s. 55-57). Tässä he eivät ollenkaan, eivät halaistulla sanallakaan viittaa Mao Tsetungin poliittiseen toimintaan Kiinan vallankumouksen johtajana tai Kiinan vallankumouksen kokemuksiin, he eivät sano sanaakaan niistä KKP:n sisäisistä linjataisteluista, joihin Mao Tsetung osallistui filosofisilla kirjoituksillaan. Kuitenkin juuri käytäntö on ja pitää olla filosofian kehityksen päälähteenä.

Historiallinen materialismi näkee historian luokkataistelu-historiana. Kommunistisen liikkeen merkkihenkilöitä ja heidän edustamiaan linjoja se arvioi tämän luokkataistelun valossa ja erityisesti tarkastelemalla konkreettisesti ja vertaamalla niitä linjoja, jotka puolueessa esiintyivät ko. ajankohtana. Soihdun filosofit hylkäävät myös historiallisen materialismin vaikka teeskentelevät soveltavansa sitä:

"Kiinan yhteiskunta- ja vallankumousprosessin kehityksen tietyt erikoispiirteet ovat luomassa maolaisuuden synnylle suotuisia olosuhteita. Tällaisia vielä pitkälti 'aasialaisen tuotantotavan' piirteitä säilyttäneen maan alhainen teollistumisaste, josta johtuen työväenluokan osuus väestöstä. (??) Talonpojat ovat jatkuvasti muodostaneet KKP:n jäsenistön suurimman osan. Myös luokkataistelun tietyt erikoispiirteet ovat vääristäneet puolueen proletaarista kuvaa. Yli kaksikymmentä vuotta kestänyt vapaustaistelu lujitti armeijan asemaa puolueessa huomattavalla tavalla." (s. 55)

Tällaiset yleiset huomautukset, jotka hyvin pitkälle pätevät myös vallankumoukselliseen Venäjään, eivät oikeuta muihin johtopäätöksiin kuin että KKP:ssä väistämättä on esiintynyt voimakkaita linjataisteluita, jotka jatkuvat vielä kauan vallankumouksen voiton jälkeen, että Kiinan vallankumous väistämättä tarjoaa joitakin uusia, tärkeitä kokemuksia ja viimein että KKP on karaistunut hyvin pitkässä ja vaikeassa taistelussa ja että siinä siitä syystä todennäköisesti on kehittynyt joitakin erittäin hienoja piirteitä. Nämä yleiset johtopäätökset voivat lisäksi vain antaa opastusta konkreettiselle tarkastelulle. Mutta Soihtu, jonka tarkastelutapa on vastakkainen historiallis-materialistiselle metodille, ei pysty eikä halua tehdä oikeita yleisiä johtopäätöksiä, ei pysty eikä halua tarkistaa virheellisiä johtopäätöksiään konkreettisella tarkastelulla. Sen sijaan Soihdun filosofit luettelevat kirjoja, joita Mao Tsetung on lukenut ("kannattaa mainita mm. Herbert Spencer, John Stuart Mill, Adam Smith ja Montesquieu", s. 57), löytävät "raskauttavan seikan" siinä, että Mao Tsetung nuorena oli kiinnostunut anarkismista, todistelevat että Mao Tsetung ei ole voinut lukea marxismia alkuperäiskielellä, vaan ainoastaan kiinaksi käännetyistä neuvostoliittolaisista kan-

santajuisista kirjoituksista (vihje, että Mao Tsetung oli niin tyhmä, ettei muuta pystynyt sulattamaan) jne., jne. Voiko typerämpää, marxismin vastaisempaa ajatella? Kaiken kukkuraksi VO&PR selittävät:

"Vertaileva tutkimus on kuitenkin osoittanut, että Maon kirjoitukset 'Käytännöstä' ja 'Ristiriidasta' on suureksi osin kopioitu akateemikko M.Mitinin johdolla valmistetusta kirjasta 'Dialektinen materialismi', joka on julkaistu Moskovassa 1933." Ja alaviitteessä: "Kopioiminen ja heikko marxismi-leninismin tuntemus on myös syy siihen, miksi näistä Maon teksteistä löytyy ristiriitaisuuksia, marxilaisia katsomuksia rinnan mitä vulgaareimpien ja epämarxilaisempien väitteiden rinnalla. Oikeat kohdat ovat miltei järjestään Mitinin oppikirjasta otettuja, epätieteellisyydet taas Maon omia lisäesimerkkejä ja selityksiä."

Täytyy todella ihmetellä VO&PR:n naurettavuuksiin menevää alhaisuutta. He tietenkin ymmärtävät sisimmässään, että jokainen, joka tutustuu Mao Tsetungin filosofisiin kirjoituksiin, tekee saman havainnon kuin esim. Tuure Lehén aikoinaan, nimittäin että ne ovat luovia, vakuuttavia, syvällisiä ja todella marxilaisia. Tämän varalta on viitattava "vertailevaan tutkimukseen" (!!), Mitiniin ja Maon kopioimistaitoon! Kehoitamme heitä julkaisemaan ne kohdat "Mitinin oppikirjasta", joita Mao Tsetung muka on kopioinut, tai antamaan ne PK:lle julkaistavaksi! On tietenkin selvä asia, että Mao Tsetung on käyttänyt hyväkseen käytettävissä olevaa kirjallisuutta. Mutta jokainen, joka on tutustunut sinänsä erinomaisiin kirjoituksiin 30-luvun Neuvostoliitosta, esim. Stalinin Dialektinen ja historiallinen materialismi, voi todeta, että Mao Tsetungin kirjoituksissa on paljon omaperäistä ja luovaa, ja että ne todella edustavat uutta vaihetta dialektisen materialismin ymmärtämisessä, johon neuvostoliittolaiset eivät silloin yltäneet. Soihdun tarinat "kopioinnista" todistavat vain sen, että se ei pysty käsittelemään itse asiaa, Mao Tsetungin filosofiaa, vaan on turvauduttava kaikenlaisiin temppuihin saadakseen lukijan suhtautumaan siihen ennakkoluuloisesti ja epäillen. Mitä kopioimiseen tulee, niin Soihtu heittää kiviä lasitalossa. — Ei tarvitse kovinkaan paljon selailla Soihdun käyttämiä päälähteitä niin huomaa, että sillä tuskin on yhtään omaperäistä ajatusta.

"Tieteellisellä metodillaan" Soihdun filosofit huomauttavat, että "Mao ei lainkaan viittaa siihen, että materialistinen dialektiikka on syntynyt yhteenvetona tieteen saavutuksista ja ihmiskunnan historiallisesta kokemuksesta" (s. 61).

Kuitenkin Mao Tsetung kirjoittaa kirjoituksessaan "ristiriidasta", että "vasta sitten kun ... Marx ja Engels olivat syntetisoineet ihmiskunnan tiedon historian myönteiset saavutukset ja varsinkin omaksuneet kriittisesti hegeliläisen dialektiikan järkiperäiset ainekset ja luoneet dialektisen ja historiallisen materialismin suuren teorian, inhimillisen tiedon historiassa tapahtui ennen näkemätön vallankumous". (MF, s. 33)

Herää todellakin kysymys: ovatko VO& PR edes lukeneet niitä Mao Tsetungin filosofisia teoksia, joita he ovat arvostelevinaan?

"Yksi tyhmä kysyy enemmän kuin kymmenen viisasti ehtivät vastata." Soihdun kirjoituksessa on vielä lukuisia yksityiskohtia, joita emme tässä ole voineet käsitellä: valheita, vääristelyjä, tyhmyyksiä, marxisminvastaisia tolkuttomuuksia. Edelleen on jäänyt käsittelemättä kokonainen aihepiiri, johon yritämme palata myöhemmin, nimittäin luku "Maon Dialektiikka". Silti lienee jo edellisen perusteella selvää, että Soihdun filosofialla ei ole mitään tekemistä marxismi-leninismin kanssa, vaan että se edustaa taantumuksellista ideologista virtausta Suomen nuorison keskuudessa. Ideologinen taistelu nykyajan revisionismia vastaan, marxismi-leninismi-Mao Tsetungin ajattelun puolustamiseksi ulottuu marxismin kaikkiin kysymyksiin ja se on käytävä myös filosofian alalla. Siinä paljastuu loppujen lopuksi revisionistisen ideologian perimmäiset juuret.

Sampo S.

Kirjallisuusviitteissä on käytetty seuraavia lyhenteitä:

ME Marx, Engels, Valitut teokset kolmessa osassa, Moskova 1973
LKT Leninin kootut teokset
MF Mao Tsetung, Neljä filosofista teosta
Marx, TFK Taloudellis-filosofiset käsikirjoitukset 1844, Tieteellisen sosialismin kirjasto, Moskova
Lenin, MEK Materialismi ja empiriokritisismi, Moskova 1971
Engels, LF Ludwig Feuerbach ja klassillisen saksalaisen filosofian loppu, Kansankulttuuri 1955
Engels, AD Anti-Dühring, Kansankulttuuri 1951
MV Mao Tsetung, valitut teokset kahdessa osassa, Kansankulttuuri 1958

Joidenkin edellisessä kirjoituksessa esiintyvien sivistyssanojen selitykset:

absoluuttinen, ehdoton

abstraktinen, käsitteellinen, yleistetty

eksplisiittisesti, nimenomaisesti, avoimesti

idealistinen, materialistinen, Engelsin selityksen mukaan:

"Kaiken, erityisesti uudemman filosofian suuri peruskysymys on kysymys ajattelun suhteesta olemiseen." "Sen mukaan miten tähän kysymykseen vastattiin, jakautuivat filosofit kahteen suureen leiriin. Ne, jotka väittivät hengen olleen ennen luontoa ja jotka siis viimekädessä olettivat jonkinlaista maailman luomista ... muodostivat idealistisen leirin. Toiset, jotka pitivät luontoa ensisijaisena, kuuluivat materialismin eri koulukuntiin." (LF s. 16-17). Vielä havainnollisempi on ehkä Engelsin luonnehdinta materialismista, joka on lainattu kirjoituksessa edellä.

opportunismi, käytetään yhteisenä nimityksenä kaikille työväenliikkeessä esiintyville marxismin vastaisille virtauksille. Ailahteleva, vaikeuksien edessä periksi antava suhtautumistapa.

pragmatismi (utilitarismi), taantumuksellinen, imperialistisen porvariston filosofinen koulukunta. Tämän koulukunnan mukaan ei ole olemassa objektiivista (ihmisestä riippumatonta) totuutta, vaan totuus on täysin subjektiivinen. Se muodostuu kullakin ihmisellä eri tavalla sen mukaan, mitä hän pitää itselleen hyödyllisenä. Niinpä pragmaattinen imperialismi, jonka ainoana pyrkimyksenä on liikevoitto ja oma etu, voi esittää minkä tahansa toimintansa hyvänä ja oikeutettuna asiana. Läheisen esimerkin tällaisesta ajattelusta muodostaa itse asiassa VO:n & PR:n kirjoitus: sen minkä he pitävät itselleen hyödyllisenä he esittävät totuutena piittaamatta lainkaan siitä, miten se sopii yhteen todellisuuden kanssa.

reformismi, marxilaisuuden avoimesti hylkäävä porvarillinen ideologia, joka kuitenkin esiintyy työväenideologiana (esim. sosialidemokratia)

revisionismi, porvarillinen ideologia, joka kuitenkin esiintyy marxilaisena.

skolastiikka, keskiajalla hallitseva filosofia, jonka mukaan luonto on jumalan luoma ja totuus muodostuu kaikesta siitä, jonka uskonto on määritellyt ikuisesti muuttumattomissa dogmeissa ja kaavoissa. Luonteenomaista skolastiikalle oli saivarteleva kiistely "pyhän tekstin" sanamuotojen tulkinnasta.

voluntarismi, idealistinen filosofia, joka asettaa ihmisen tahdon keskeiseksi historian liikevoimaksi.

Maon filosofia

Vesa Oittinen, Pertti Rovamo

Kiinan yhteiskunta- ja vallankumousprosessin kehityksen tietyt erikoispiirteet ovat olleet luomassa maolaisuuden synnylle suotuisia olosuhteita. Tällaisia vielä pitkälti "aasialaisen tuotantotavan" piirteitä säilyttäneen maan alhainen teollistumisaste, josta johtuen työväenluokan osuus väestöstä. Talonpojat ovat jatkuvasti muodostaneet KKP:n jäsenistön suurimman osan. Myös luokkataistelun tietyt erityispiirteet ovat vääristäneet puolueen proletaarista kuvaa. Yli kaksikymmentä vuotta kestänyt vapaustaistelu lujitti armeijan asemaa puolueessa huomattavalla tavalla.[1]

Maolaisuudessa ei saa kuitenkaan nähdä ideologiaa, joka heijastaisi talonpoikaiston etuja. Talonpoikaiston anarkistisia tai narodnikkilaisia katsomuksia ei pidä rinnastaa sen objektiivisiin intresseihin. On selvää, ettei maolainen politiikka vastaa enempää talonpoikaiston kuin työläistenkään etuja.

On kuitenkin huomattava, ettei näiden pikkuporvarillisten katsomusten tunkeutumista KKP:n sisään voida tarkastella pelkkänä objektiivisena prosessina. Marxilais-leniniläinen puolue kykenee menestykkäästi taistelemaan erilaisia poikkeamia vastaan jos sen teoreettinen perusta on kyllin luja. Samasta asiasta totesi Vietnamin Työväen Puolueen — siis talonpoikaisvaltaisen maan — keskuskomitean jäsen Trueng Chinh Karl Marxin 150-syntymäpäivän muistojuhlassa pitämässään puheessa: "Koska huomattava määrä puolueen jäsenistöstä koostuu talonpoikaistoista ja pikkuporvaristosta, olemme puolueen luokkaluonnetta voimistaaksemme kiinnittäneet erityistä huomiota marxismi-leninismin teoreettisen tietouden levittämiseen kaadereissa ja puoluejäsenten keskuudessa, heidän luokkatietoisuutensa kohottamiseen, teroittaneet heidän mieleensä työväenluokan vallankumouksellisia laatumääreitä ja hyveitä, samalla kun olemme lakkaamatta taistelleet epäproletaarisia ideologioita vastaan."

1. Itse asiassa Mao on eksplisiittisesti kiistänyt työväenluokan ratkaisevan merkityksen. Vuonna 1926 Mao katsoi että proletariaatilla on johtava osuus vallankumouksellisessa liikkeessä koska "teollisuustyöläiset ovat kaikkein vaikeimmassa taloudellisessa asemassa" (Teokset I osa s. 17). Eipä ole ihme, että vuotta myöhemmin hän totesi, että johtoasema kuuluu kaikkein köyhimmille talonpojille. (Farle & Schöttler mt. ss. 47—48). Tässä näkemyksessä on tiettyjä yhtymäkohtia myös mainittuun Lin Piaon näkemykseen siitä, että pääristiriita kulkee maailman maaseudun ja maailman kaupunkien välillä.

KKP ei ole kyennyt toimimaan tällä tavalla. Maolainen ajattelu ja politiikka on saanut voimakkaan otteen puolueesta ja sen mukana Kiinan Kansantasavallan kehityksestä. Seuraavassa tarkastellaan Maon filosofisia katsomuksia, jotka osoittavat kiistatta pikkuporvarillisen ajattelun olevan sen olennaisin puoli. Huomion kiinnittäminen juuri filosofiaan johtuu siitä että päätelmiä jonkin aatteellisen suuntauksen eheydestä ja teoreettisesta tehosta tehdään yleensä juuri sen filosofisen pohjan perusteella.

Kiinan kansantasavallan presidentti Liu Shao-tshi kirjoitti 60-luvun alkuvuosina: "Kiinan Kommunistisella Puolueella on . . . eräs suuri heikkous. Tämä heikkous on se tosiseikka, että ideologian ja teoreettisen kasvatuksen alalla puolue on riittämättömästi valmistautunut ja suhteellisen kypsymätön . . . Mitään suuria töitä ei vielä ole ilmestynyt. Tässä suhteessa puolueella on vielä valtava tehtävä edessään"[1a]

Pian kuitenkin osoittautuu, että Kiinan Kommunistisella Puolueella on riveissään "aikakautemme suurin marxilais-leniniläinen teoreetikko" — puheenjohtaja Mao, jonka teoksia aletaan levittää miljoonapainoksina ja jonka "ajatuksia" tyrkytetään koko maailman vallankumousliikkeelle "marxismi-leninismin huippuna".[1b] Mistä tässä äkillisessä arvonnousussa on kysymys? Onko mahdollisesti niin, että sittemmin "luopioksi" paljastunut Liu yritti edellä mainitussa lausunnossaan salakavalasti kätkeä Maon kynttilää vakan alle?

MAON FILOSOFISESTA KEHITYKSESTÄ

KKP:n 9. edustajakokouksessa todettiin, että 50 vuoden ajan (vuodesta 1919) Mao on liittänyt marxismi-leninismin universaalia totuutta Kiinan vallankumouksen käytäntöön.[2] Historiallisten tosiasioiden valossa tämä väite on kuitenkin perusteeton.

Klassisen kiinalaisen kasvatuksensa ansiosta Mao on perehtynyt kiinalaiseen filosofiaan, joka sisältää sekä materialismin että naiivin dialektiikan aineksia. Tämä filosofia vaikuttaa hänen ajat-

1a. Lähde: M. Altaiskij, V. Georgijev: The Philosophical Views of Mao Tse-tung. A Critical Analysis, Moskova 1971, s. 10.

1b. Esimerkiksi Helsingin "Marxilais-Leniniläisen" Seuran julkaisema opintoaineistovihkonen väittää: "Stalinin jälkeen marxismi-leninismi on jälleen tehnyt suuren harppauksen. Se on kehittynyt uudelle ja korkeammalle tasolle, marxismi-leninismi - Mao Tsetungin ajatusten tasolle . . . Mao Tsetungin ajatukset ovat aikamme marxismia, aivan samoin kuin leninismi oli edellisen aikakauden marxismia. Mao Tsetungin ajatukset ovat myöskin marxismi-leninismin tähän asti korkein aste". (Kiina, kulttuurivallankumous ja Mao Tsetungin ajattelu).

2. Lähde: A Critique of Mao Tse-tung's Theoretical Conceptions, Moskova 1972, s. 27.

teluunsa[3] samoin kuin monien länsimaisten kirjailijoiden yhteiskunnallis-poliittiset konseptiot. Näistä hänen lukemistaan kirjailijoista kannattaa mainita mm. Herbert Spencer, John Stuart Mill, Adam Smith ja Montesquieu.

Poliittisen toimintansa alkuvaiheessa Mao oli kiinnostunut anarkismista. Marxilaisuuteen hän tutustui ensimmäisen kerran 27-vuotiaana lukemalla Kommunistisen puolueen manifestin. Siitä lähtien Mao on pitänyt itseään marxilaisena. Koska kuitenkin vain pieni osa marxismin klassikoiden teoksista oli käännetty kiinaksi, joutui vieraita kieliä taitamaton Mao tutustumaan marxilaisuuteen saatavilla olevien ei-marxilaisten toissijaislähteiden kautta.[4] 30-luvulla hänen marxismin opintojensa pääasiallisena lähteenä olivat neuvostoliittolaisten filosofien kansantajuiset kirjoitukset, joita oli käännetty kiinaksi.

Tuolloin Mao ryhtyi kirjoittelemaan filosofisia teoksia[5], jotka on kokonaisuudessaan, kahdesta vuonna 1937 ilmestyneestä luennosta, "Käytännöstä" ja "Ristiriidasta", alkaen julistettu Kiinassa loistavaksi panokseksi marxilais-leniniläisen filosofian aarteistoon ja jotka rikastuttavat ja vievät eteenpäin dialektista materialismia.

Vertaileva tutkimus on kuitenkin osoittanut, että Maon kirjoitukset "Käytännössä" ja "Ristiriidasta" on suureksi osin kopioitu akateemikko M. Mitinin johdolla valmistetusta kirjasta "Dialektinen materialismi", joka on julkaistu Moskovassa 1933. Kokonaisia kappaleita tästä oppikirjasta on kopioitu suuremmitta muutoksitta tullakseen paria vuosikymmentä myöhemmin esitetyiksi Mao Tsetungin omaperäisinä lisinä marxilaiseen teoriaan.[6]

3. Eräs sisältöanalyysi osoitti, että Maon neliosaisissa Valituissa teoksissa viittaukset tai sitaatit jakautuivat eri lähteiden osalle seuraavasti: konfutselaiset tai uuskonfutselaiset kirjoitukset 22 %, taolaiset ja mohistiset tekstit 12 %, Marx ja Engels 4 %, Lenin 18 %, Stalin 24 %, muut 20 % (porvarillisen sinologin V. Holubnychyn mukaan). Lähde: Altaiskij & Georgijev, mt., s. 58.

4. Mao on itse todennut: "Kun yksi tai toinen sanoo ymmärtävänsä marxilaisuutta, on muistettava että on erilaisia marxilaisuuden tuntemisen asteita. Minä olen myös lukenut muutamia marxilaisuuden perustanlaskijoiden teoksia. En tiedä, kuinka paljon he kirjoittivat, mutta arvelisin, että vähemmän kuin puolet on käännetty kiinaksi. Spesialistin tulisi lukea niin paljon kuin mahdollista. Meillä ei ole paljoa vapaa-aikaa ja voimme lukea vähemmän." Lehti Tung fang hung, heinäkuussa 1967. Lähde: Altaiskij & Georgijev, mt., s. 57.

5. Mao Tsetungin keskeinen filosofinen tuotanto — jossa maolaisen propagandan mukaan kaikinpuolisesti käsitellään ja kehitellään Marxin, Engelsin ja Leninin laajaa filosofista testamenttiä, käsittää neljä pientä vihkosta, jotka H"ML"S on julkaissut nimellä "Neljä filosofista teosta". Kirjanen sisältää seuraavat artikkelit: Käytännöstä (1937), Ristiriidasta (1937), Kansan keskuudessa esiintyvien ristiriitojen oikeasta ratkaisutavasta (1957) ja Mistä aikeat ajatukset ovat peräisin (1963).

6. Kopioiminen ja heikko-marxismi-leninismin tuntemus on myös syy siihen, miksi näistä Maon teksteistä löytyy ristiriitaisuuksia, marxilaisia katsomuksia rinnan mitä vulgaareimpien ja epämarxilaisimpien vätteiden rinnalla. Oikeat kohdat ovat miltei järjestään Mitinin oppikirjasta otettuja, epätieteellisyydet taas Maon omia lisäesimerkkejä ja selityksiä.

Maolaisen filosofian ei-marxilaisen aineksen osuus on kasvanut sitä mukaa kun heidän voluntaristinen politiikkansa on ajautunut yhä syvempiin kriisiin. Tämä näkyy mm. Kiinassa käynnistettyjen "filosofisten" keskustelujen traditiossa. Kun virheellisen talouspolitiikan seuraukset alkoivat vuonna 1960 täysin mitoin näkyä ns. "suuren harppauksen" päättyessä täydelliseen epäonnistumiseen[7], järjestettiin Kiinassa väittely aiheesta "ajattelun ja olemisen ykseys."[8]

Tämä oli kampanja niitä voimia vastaan, jotka katsoivat, että tehdyt virheet johtuivat objektiivisten lainalaisuuksien huomiottajättämisestä. Maolaisten esittämä teesi nimittäin pitää jo sisällään materian ensisijaisuuden kieltämisen tietoisuuteen nähden, ja on tavallaan siirtymämuoto myöhemmin esitettyyn avoimeen kantaan "subjektiivinen luo objektiivisen"[9], jolloin aatteet muuttuvat historian keskeiseksi liikevoimaksi. Väittelyn tuloksena edellä mainittu varsin vanha idealistinen teesi julistettiin Kiinassa "uudeksi loistavaksi panokseksi" marxismi-leninismin kehittämisessä.[10]

Vuonna 1964 "kulttuurivallankumouksen" kynnyksellä järjestettiin väittely aiheesta "ykseyden kahtiajako"[11], jota käytettiin sittemmin puolueen ja kansainvälisen kommunistisen liikkeen hajoitustoiminnan oikeuttajana. Parhaillaan Kiinassa käydään filosofissävytteistä kampanjaa Konfutsen ja Lin Piaon arvostelemiseksi.[12] Näiden kampanjoiden aikana ilmenee jo selvästi maolaisen filosofian ominaispiirre. Se ei ole enää vähimmässäkään määrin tarkoitettu todellisuuden teoreettisen haltuunoton välineeksi, vaan sitä käytetään pelkästään oikeuttamaan Pekingin johtajien kulloisetkin poliittiset toimenpiteet.

Äärimmäisen muotonsa tämä tendenssi sai "kulttuurivallankumouksen" aikana, ns. "pienen punaisen kirjan" -kampanjan

7. Tästä katso esim. Sosiaalikapitalismin teoria, Soihtu 6/72, KKP:n 10. edustajakokous, Soihtu 6/73 tai Farle Schöttler: Kiinan tie — maolaisuus vai marxilaisuus.

8. Lähde: Leibson: Anarkismi, trotskismi, maolaisuus; Helsinki 1970, s. 41.

9. Katso tarkemmin Farle—Schöttler, mt., s. 93 ja edelleen.

10. Lähde: Leibson; mt., s. 42.

11. Lähde: Leibson; mt., s. 47.

12. Nykyisen Konfutsen vastaisen kritiikin painopisteenä on "taistelu muinaisuuteen paluuta vastaan". Tapa, jolla tätä kampanjaa käydään paljastaa kuitenkin sen, että todellisena pyrkimyksenä on Maon poliittisten vastustajien nujertaminen, ja että "muinaisuudella" tarkoitetaan itse asiassa sosialismin rakentamisen käytäntöä ja teoriaa ennen vuotta 1958. Tämä ilmenee tavasta, jolla Konfutselaisen ideologian kritiikin kohteet valitaan. Maolaiset julistavat taantumuksellisiksi sellaisia konfutselaisia käsitteitä kuin "vanhempien kunnioittaminen", "humanitäärisyys" ym.
Nämä tunnukset nousevat siitä, että iäkkäämpien henkilöiden kunnioittaminen häiritsee nuoren sukupolven "kasvattamista" ja että sosialistinen humanismi ei sovi yhteen nyt jatkettavan "kulttuurivallankumouksen" linjan ja sotilasbyrokraattisen hallintojärjestelmän kanssa. Samalla maolaiset vaikenevat tarkoituksiinsa sopimattomista konfutselaisuuden piirteistä, kuten ylimmän hallitsijan palvonnasta, kiinalaiskeskeisyydestä jne. Ks. esim. Sosialismin teoria ja käytäntö 16/74.

yhteydessä. Viimeinenkin yhteys marxismiin katoaa, marxilainen dialektiikka muuttuu lopullisesti kokoelmaksi valmiita, ylihistoriallisia johtopäätöksiä ja kaavoja. Tällainen "dialektiikka" on käyttökelpoista silloin, kun ei haluta rasittua konkreettisen tilanteen konkreettisella analyysillä, ja erityisesti silloin kun tällainen analyysi paljastaisi armottomasti harjoitetun politiikan virheellisyyden.[13]

MAON "DIALEKTIIKKA"

Koska dialektiikka on marxilais-leniniläisen filosofian teoreettinen runko, on syytä aloittaa Maon "luovan panoksen" yksityiskohtaisempi käsitteleminen siitä. Erottelemme selvyyden vuoksi kolme ongelma-aluetta. Ensimmäisenä tarkastelemme kuinka Mao käsittelee dialektiikan kokonaisuutta, sen peruslakeja ja kategorioita. Toiseksi tarkastelemme kuinka Mao käsittelee dialektiikkaa teoriana — luonnon, yhteiskunnan ja ajattelun liikunnan ja kehityksen objektiivisina lakeina — ja dialektiikkaa metodina — ihmisen tiedostustoiminnan yleisenä menetelmänä. Kolmanneksi otamme esiin Maon tuotannon kannalta keskeiseen ristiriidan käsitteen.

Dialektiikan kokonaisuuden silpominen

Kaikissa neljässä filosofisessa teoksessaan Mao keskittyy ristiriitakäsitteeseen. Tämän hän tekee muiden dialektiikan peruslakien ja kategorioiden kustannuksella. Mao on jopa selvin sanoin kiistänyt muiden dialektiikan peruslakien kuin vastakohtien ykseyden ja taistelun lain olemassaolon. Keskustelussa kiinalaisten filosofien kanssa vuonna 1964 hän totesi: "Engels puhui kolmesta laista, mutta kahteen niistä en usko (peruslainomaisuutena on vastakohtien ykseys, määrän muuttuminen laaduksi on määrän ja laadun vastakohtien ykseyttä, kun taas kieltämisen kieltämistä ei ylipäänsä ole olemassa). Jos määrän muuttuminen laaduksi ja kieltämisen kieltäminen asetetaan samaan riviin vastakohtien ykseyttä koskevan lain kanssa, siitä ei tule monismia vaan 'treismiä', joten tärkeintä on vastakohtien ykseys"[14]

Ilman tätä Maon "tunnustustakin" käy hänen teostensa tekstianalyysistä selvästi ilmi, ettei hän tunnusta muita dialektiikan peruslakeja kuin vastakohtien ykseyden ja taistelun. Hän ei missään viittaa välttämättömyyteen tutkia muitakin dialektiikan peruslakeja ja kotegorioita. (esim. välttämättömyyteen tuntea sellaisia kategorioita kuin olemus ja ilmiö, välttämättömyys ja sattuma jne). Näin Mao itse asiassa "luovan" käsittelynsä tuloksena supistaa dialektiikan pelkäksi ristiriitaopiksi. Tämä käy erittäin havainnollisesti ilmi Maon loppupäätelmästä: "Ilmiöissä olevan r i s t i r i i d a n l a k i (V. O. ja P. R.), ts. vastakohtien ykseyden laki, on luonnon ja yhteiskunnan peruslaki ja näin ollen myös ajattelun peruslaki. S e (V. O. ja P. R.) on vastakkainen metafyysiselle maailmankatsomukselle."[15] Tässä Mao asettaa ristiriitaopin dialektiikan sijaan, sillä marxilaiset ovat aina pitäneet metafyysiselle maailmankatsomukselle vastakkaisena d i a l e k t i s t a m a t e r i a l i s m i a k o k o n a i s u u d e s s a a n eikä sen jotain osaa.

Mao siteeraa teoksessaan "Ristiriidasta" aivan oikein Leniniä: "lyhyesti voidaan dialektiikka määritellä opiksi vastakohtien ykseydestä. Näin osutaan dialektiikan ytimeen..."[16] Mutta tästä ei seuraa, että dialektiikka on p e l k ä s t ä ä n oppia vastakohtien ykseydestä. Mao ei näe, että dialektiikan lait vaikuttavat objektiivisesti ja k a t k e a m a t t o m a s s a k e s k i n ä i s y h t e y d e s s ä; kukin niistä luonnehtii (saman) kehitysprosessin tahi sen vaiheen jotain olennaista puolta. Määrällisten muutosten laadulliseksi muuttumisen laki luonnehtii esineiden ja ilmiöiden objektiivista, sisäistä laadullista määrittyneisyyttä kehitysprosessin toisesta laadullisesta tilasta toiseen siirtymisen vaiheessa. Vastakohtien ykseyden ja taistelun laki paljastaa itsekehityksen, auttaa selvittämään eroavuuksien, ristiriitojen ja vastakohtien keskinäissuhteen sisäisen koneiston. Tämän vuoksi Lenin sanoi tätä lakia "dialektiikan ytimeksi". Kieltämisen kieltämisen laki puolestaan kuvastaa vanhan ja uuden aineksen syvällistä sisäistä kehitysyhteyttä ilmiöiden ja esineiden kehityksessä, luonnehtii kehitysprosessin jatkuvuuden ja suuntautuneisuuden olemusta.

Koska dialektiikan lait selvittävät yhtenäisen kehitysprosessin piirteitä, eri lakeja ei voida asettaa vastakkain, irroittaa niitä

13. Maolaisten nykyisiä olemattomia suhteita marxismiin heijastaa myös heidän suhtautumisensa marxilaisuuden syntyhistoriaan ja klassikkojen teoksiin. KKP:n 9. edustajakokouksen jälkeen (1969) marxismi-leninismin klassikkojen opiskelu korvattiin virallisestikin Maon ajatusten tutkimisella. Käytännössä Marx, Engels ja Lenin olivat saaneet vaipua unhoon "kaikkien aikojen suurimman marxisti-leninistin" tieltä jo kulttuurivallankumouksen aikana. Jo vuonna 1963 Kiinan tiedeakatemian presidentti Kuo Mo-zho totesi, että Marxin, Engelsin ja Leninin kirjoitukset ovat "vaikeita" ja "etäisiä" kiinalaisille. Sitä vastoin "puheenjohtaja Maon teokset on kirjoitettu kiinaksi ja sen lisäksi ne on kirjoitettu yksinkertaisesti, kirkkaasti ja täydellisesti". (Altaiskij & Georgijev; mt., s. 39)

14. Lähde: M. Altaiskij, E. Iljenkov, Marxilaisen dialektiikan vääristelyä maolaisen politiikan hyväksi, Sosialismin teoria ja käytäntö 3/74. Mao tekee tässä toisenkin elementaarisen virheen, joka osoittaa hänen puutteellista filosofista sivistystään. Hän ei havaitse, ettei todellisuuden ykseys seuraa peruslakien lukumäärästä, vaan maailman materiaalisuudesta, siitä että "maailmassa ei ole milloinkaan eikä missään ollut olemassa, ei ole eikä tule mitään, mikä ei olisi liikkuvaa materiaa tai liikkuvan materian synnyttämää." (Marxilais-leniniläisen filosofian perusteet s. 98).
15. Mao Tsetung: Neljä filosofista teosta, Helsinki 1972, s. 79.
16. sama; s. 80.

keskinäisyhteydestään eikä etenkään "olla tunnustamatta" jotain tai joitakin niistä.

Teorian ja metodin irroittaminen toisistaan

Ymmärtääkö Mao sitten dialektiikan luonteen teorian ja metodin ykseytenä? Ainakin kolmen seikan perusteella voidaan väitää ettei näin ole asian laita.

Ensinnäkin Mao pyrkii osoittamaan ristiriidan yleisyyden luettelemalla esimerkkejä, osoittamalla tätä kautta, että ristiriita on havaittavissa kaikissa prosesseissa. Mao ei havaitse, että dialektiikan lakeja ei voida todistaa oikeiksi tällä tavalla. Lopputuloksena voi tällöin olla vain pelkkä tilastollinen todennäköisyys, jos sekään.[17]

Mao ei lainkaan viittaa siihen, että materialistinen dialektiikka on syntynyt yhteenvetona tieteen saavutuksista ja ihmiskunnan historiallisesta kokemuksesta. Juuri tätä kautta on tullut todistetuksi, että yhteiskuntaelämä, luonto ja inhimillinen tajunta ovat alituisen muuttumisen ja kehittymisen tilassa. Mao ei myöskään viittaa siihen, että kullakin todellisuuden alalla dialektiikan lait saavat konkreettisen sisältönsä vasta konkreettisen tieteellisen tutkimustyön kautta.

Toiseksi maolaisten tapa käyttää ainutta "dialektiikkansa" peruslakia osoittaa havainnollisesti, etteivät he ole ymmärtäneet dialektiikan metodologista merkitystä. Puhumalla siitä, että "yksi jakautuu kahdeksi" maolaiset perustelivat mm. kansainvälisen kommunistisen liikkeen hajottamista: "kansainvälinen työväenliike, kuten kaikki oliot ja ilmiöt maailmassa, jakautuu myös kahtia."[18] Tällaisessa ilman konkreettisen tilanteen konkreettista erittelyä tapahtuvassa vetoamisessa yleiseen lainalaisuuteen dialektiikka on muuttunut vakavan tutkimuksen metodologiasta "todistusperusteeksi". Marxismin klassikot eivät ole koskaan käyttäneet dialektiikan peruslainalaisuuksia tähän tapaan. Esim. Pääomassa Marx ei perustele kapitalismista sosialismiin siirtymisen välttämättömyyttä vetoamalla "kieltämisen kieltämisen lainalaisuuteen", vaan erittelemällä kapitalismin kehitystä. Vasta todettuaan tämän kehityksen välttämättömäksi kapitalismin sisäisten syiden vuoksi hän luonnehtii sen prosessiksi, joka tapahtuu tietyn dialektisen lain mukaan.

Dialektiikan merkitys Marxille oli nimenomaan se, että se ohjasi häntä t u t k i m a a n niitä l a i n a l a i s u u k s i a, joiden mukaan ilmiöt m u u t t u v a t, k e h i t t y v ä t j a s i i r t y v ä t m u o d o s t a t o i s e e n esim. yhteiskuntasuhteiden järjestelmästä toiseen. Materialistinen dialektiikka ohjasi hänet t u t k i m a a n y h t e i s k u n n a l l i s t a l i i k e t t ä l u o n n o n h i s t o r i a l l i s e n a p r o s e s s i n a. Vain tästä lähtökohdasta on esim. kapitalistisen liikunnan laki löydettävissä.

Kolmanneksi ns. "pienen punaisen kirjan" -kampanja vei tämän dialektiikan väärinkäytön huippuunsa. Tämä kulttuurivallankumouksen aikana armeijan poliittisen osaston toimesta julkaistu teos — koostuu muutaman rivin mittaisista, yhteydestään irti temmatuista katkelmista, jotka välittävät vaikutelman yleispätevistä oppilauselmista. Ne eivät johda mihinkään m e t o d i i n. Kun Hsianin yliopiston rehtori Tsen Kang sanoi Maon filosofian opetuskampanjan yhteydessä: "Jollen tiedä, kuinka olla seiväshyppääjä, niin se tosiasia, että luen muutaman sitaatin puheenjohtaja Maon teoksista ei tee minua sen kykenevämmäksi siihen", joutui hän maolaislehdistön raivokkaiden hyökkäysten kohteeksi.[19]

Voidaan siis sanoa, että maolainen "dialektiikka" kadottaa merkityksensä inhimillisen tiedostustoiminnan menetelmänä. Samalla siitä katoaa se syvällinen yhteys teorian ja metodin väliltä, joka on ominaista materialistiselle dialektiikalle. Sillä on selvää, että dialektiikalla voi olla tieto-opillinen, looginen ja metodologinen merkitys vain siksi, että se heijastaa oikein todellisuutta, että se on oikea teoria todellisuudesta. Dialektiikka auttaa erittelemään konkreettisia muutos- ja kehitysprosesseja juuri siksi, että se antaa yleisellä tasolla oikean näkökulman näiden prosessien luonteesta.

Maon ristiriitakäsite on subjektiivinen ja mekanistinen

Myös Maon käsitys dialektisista ristiriidoista paljastuu alkeelliseksi. Kirjoituksessaan "Ristiriidasta" Mao käsittelee ristiriidan yleisyyttä aluksi täysin paikkansapitävästi: "Jokaiselle ilmiölle ominaisten vastakohtien keskinäinen riippuvuus ja taistelu määräävät kaikkien ilmiöiden elämän ja vievät niiden kehitystä eteenpäin. Ei ole mitään mihin ei sisälly ristiriitaa; ilman ristiriitaa ei mitään ole olemassa."[20] Ja vieläpä hän toteaa aivan oikein Leniniä lainaten "Dialektiikka varsinaisessa mielessä on ristiriidan tutkimista esineiden omassa olemuksessa."[21]

Mutta heti kun Mao alkaa esittää o m i a esimerkkejään "ristiriidan yleisyydestä", käy ilmi, kuinka pintapuolisesti hän on käsittänyt asian. Mao havainnollistaa ristiriidan eri puolien keskinäistä riippuvuutta täysin mielivaltaisesti valituilla vastakohtapareilla: "Ilman elämää ei olisi kuolemaa, ilman kuolemaa ei olisi elämää. Ilman yläpuolta ei olisi alapuolta, ilman alapuolta ei olisi yläpuolta. Ilman epäonnea ei olisi hyvää onnea, ilman hyvää

17. Maon esimerkkejä on käsitelty jäljempänä, koska niihin sisältyy muitakin oleellisia virheellisyyksiä kuin dialektiikan käsittäminen "esimerkkien summaksi". Vrt. myös Lenin: Kootut teokset, osa 38, s. 311.
18. Lehti Huntsi (Punalippu) 16/1964, Lähde: Altaiskij & Georkijev, mt., s. 122.
19. Lähde: Altaiskij & Georkijev, mt., s. 88.
20. Mao, Neljä filosofista teosta, ss. 34—35.
21. mt., s. 26.

onnea ei olisi epäonnea... Näin on kaikkien vastakohtien laita..."[22] Nämä ovat tavallisella common-sense-ajattelulla *keksittyjä* semanttisia ristiriitoja, objektiivisten prosessien dialektisten ristiriitojen kanssa niillä ei ole mitään tekemistä.

Entä miten käy, kun tullaan poliittisten ilmiöiden alueelle? "Kuten kaikki tietävät, sota ja rauha ovat toisikseen muuttuvia ilmiöitä. Sota muuttuu rauhaksi; esim. ensimmäinen maailmansota muuttui sodanjälkeiseksi rauhaksi... Rauha muuttuu sodaksi."[23]

Pitää todella kiistatta paikkansa, että sodan ja rauhan välillä vallitsee tietty yhteys. On banaalin selvää, että kun sota alkaa, rauha loppuu ja päinvastoin. Mutta Mao on jälleen unohtanut *tutkia* asiaa.

Todellisessa yhteiskunnallisessa prosessissa ei kehitystä liikkeellepanevana voimana, sen itseliikunnan aiheuttavana ristiriitana ole abstrakti sodan ja rauhan välinen ristiriita, vaan viime kädessä yhteiskunnan taloudellisesta perustasta kumpuavien ristiriitojen taistelu. Sota ei synny sodan ja rauhan välisestä ristiriidasta, vaan sen perustaa on etsittävä luokkien välisistä ristiriidoista, imperialismin keskinäisistä ristiriidoista, ts. objektiivisten prosessien perusteella.

Yllä olevasta käy havainnollisesti ilmi, että kun dialektiikka on menettänyt yhteyden konkreettiseen tutkimukseen, kun ei lähdetä *tutkimaan* ristiriitaa asioiden olemuksessa, jossa ristiriidan laki ilmenee, se muuttuu väistämättä kaavaksi johon voidaan sijoittaa mitä tahansa. Objektiivinen ristiriita muuttuu mielivaltaisesti keksittäväksi, se subjektivoidaan. On kuitenkin huomattava, ettei kyse ole pelkästään subjektivismista, vaan myös konkreettisen tutkimuksen kaavoilla korvaavasta aidosta dogmatismista, joka avuttomuudessaan luonnollisesti joutuu turvautumaan subjektivismiin.

Tämän subjektivismin pohjalta on ymmärrettävissä maolaisen ristiriita-käsitteen toinenkin omalaatuisuus, näkemys, että ristiriidan eri puolet voivat vaihtaa mielivaltaisesti paikkaa keskenään. Mao kirjoittaa "kumpikin ilmiölle olennaisista ristiriitaisista puolista muuttuu vastakohdakseen, siirtyy vastakohtaiseen ase-

22. mt., s. 67. Vertailun vuoksi voisi todeta, että eräs varhaisemmista kiinalaisista filosofisista teoksista, 7. tai 6 .vuosisadalle e.a.a. ajoittuva Ji Tshing, edustaa näkemystä, jonka mukaan maailma koostuu kahdesta elementistä, jin ja jang, joiden välillä vallitsee "jännitys" tai "taistelu". Tällainen naiivi dialektiikka ei ole ominaista ainoastaan muinaiskiinalaiselle filosofialle, vaan tieteellisen ajattelun varhaisimmille vaiheille yleensä. Länsimaisen filosofian historiassa saman tyyppistä ajattelua edusti mm. Herakleitos. On helppo havaita, että Maon ristiriitakaaviolla on paljon yhteistä tämän dialektiikan ensimmäisen kehitysvaiheen kanssa. Samalla tämä yhtäläisyys osoittaa varmasti sen, ettei Mao tunne kovinkaan perusteellisesti filosofian historiaa. Jos hän tuntisi esim. dialektiikan kehityshistorian Herakleitoksen tyyppisistä alkuaskelista Kantin kautta Hegeliin ja Hegeliltä Marxille, hänen täytyisi päästä dialektiikassaan huomattavasti syvällisempään näkemykseen.

23. mt., s. 70

maan. Tämä on ristiriidan samuuden toinen merkitys..."[24] Tämän lausuman konkreettisempi sisältö havainnollistuu seuraavan toteamuksen kautta: "Vallankumouksen keinoin proletariaatti muuttuu aikanaan alistetusta hallitsevaksi, kun taas aikanaan hallitsevana ollut porvaristo muuttuu alistetuksi ja siirtyy asemaan, jossa sen vastapuoli alkujaan oli."[25] Sosialistisessa vallankumouksessa porvarista ja proletariaatti siis vain vaihtavat paikkoja keskenään!

Todellisessa historiallisessa prosessissa ei kuitenkaan tapahdu mekaanista paikanvaihdosta. *Poliittisesti* sosialistista vallankumousta seuraa siirtymäkausi, proletariaatin diktatuurin kausi, jolloin valtiokoneisto on vielä välttämätön riistävän vähemmistön — tässä tapauksessa porvariston — lannistamiseksi. Mutta Mao ei erottele proletariaatin diktatuurin poliittista puolta sen *taloudellisesta* puolesta. Talouden alalla tapahtuu nimenomaan laadullinen muutos. Uusintamisprosessi ei jatku samanlaisena kuin kapitalismissa, porvaristoa ei pakoteta riiston kohteeksi. Tämä on eräs osoitus kuinka käy, kun kehitysprosessia ei tarkastella sen kaikilta oleellisilta puolilta, kun ei sovelleta dialektiikkaa kokonaisuudessaan.

Maon näkemys ristiriitojen eri puolien "vaihdettavuudesta" kulkee punaisena lankana koko hänen tuotantonsa läpi. On johdonmukaista, että Maon mielestä "pahat asiat voidaan muuttaa hyviksi". Hänen mielestään vastavallankumoukselliset kapinat sosialistisissa maissa ovat "hyviä", koska ne auttavat vahvistamaan sosialistista järjestelmää, kolmas maailmansota on "hyvä", koska se auttaa tuhoamaan imperialistisen järjestelmän jne. Tällaisella dialektiikalla on yhtä paljon yhteistä marxilaisuuden kanssa kuin alkemialla kemian kanssa.

Maolaisen ristiriita-käsitteen subjektiivisuus ilmenee havainnollisesti myös Maon tutkimustapaa koskevista ohjeista: "Yksipuolisuus merkitsee sitä, ettei ongelmia tarkastella kaikilta puolilta, esim. ymmäretään vain proletariaattia, mutta ei porvaristoa, ymmärretään vain talonpoikia, mutta ei tilanherroja."[26]

Mao tarkastelee tässä dialektisen ristiriidan eri puolia kuin lanttia, jossa on kruuna ja klaava. Katsomme ensin lantin toiselle puolen ja sitten toiselle. Kysymyksessä ei ole yhtenäisen *kehitysprosessin* tutkimus. Miten esimerkiksi voimme

24. mt., s. 68

25. mt., s. 68. Itse asiassa Mao tahtoi sanoa asian vielä selvemmin. Lainaus perustui Maon teosten "korjattuun" laitokseen. Jenanissa 1937 esitetty ja 1940 muuttumattomana painettu ensimmäinen versio sanoi suoraan sen, minkä Maon Valittujen teosten toimituskunta katsoi parhaaksi muuttaa vähemmän silmiinpistävään muotoon: "Tiettyjen edellytysten vallitessa nämä luokat (porvaristo ja proletariaatti — V. O. & P. R.) muuttuvat toisikseen niin että riistäjistä tulee riistettyjä ja riistetyistä riistäjiä, ja kapitalistinen yhteiskunta muuttuu sosialistiseksi." (Lähde: A. M. Rumjantsev, Istoki i evoljutsija "idej Mao Tsze-duna", Moskova 1972, s. 55.)

26. Mao, mt., s. 45

kapitalistista yhteiskuntaa analysoidessamme tutkia vain kapitalistia, tai vain proletariaattia? Eikö niiden molempien olemus kussakin konkreettisessa historiallisessa tilanteessa ole määriteltävissä vasta k o k o sen hetkisen yhteiskunnallisen prosessin perustalta?

Sama mekanistinen näkemys ristiriidan eri puolten suhteesta tuhoaa Maon filosofiassa objektiivisen ja subjektiivisen välisen, viime kädessä objektiivisen määräämän keskinäisyhteyden. Mao esittää asian tähän tapaan "Tuotantovoimat, käytäntö ja taloudellinen perusta esittävät kyllä y l e e n s ä (harv. V. O. & P. R.) pääasiallista ja ratkaisevaa osaa ... mutta .. tietyissä olosuhteissa sellaiset puolet kuten tuotantosuhteet, teoria ja päällysrakenne esiintyvät pääasiallisessa ja ratkaisevassa osassa."[27] Mao ei näe, että, objektiivinen on a i n a määräävässä asemassa. Materia on aina määräävässä asemassa tajuntaan nähden. Subjektiivinen voi esittää tärkeää osaa täsmälleen siinä määrin, kuin menestyksellisen toiminnan ehdot on analysoitu oikein. Ihmisen aktiivisuuden tekee merkitykselliseksi juuri näiden ehtojen oikea huomioon ottaminen.

Yhteenvetona maolaisesta dialektiikasta voisi todeta, että perusvirhe on dialektiikan irroittaminen tutkimuksesta, teorian irroittaminen metodista. Juuri tästä juontuu mahdollisuus asettaa dialektiikan eri peruslait toisiaan vastaan, irroittaa ne toisistaan. Juuri tästä johtuu myös materialistisen dialektiikan ristiriita-käsitteen korvaaminen mielivaltaisella ja siten myös todellisuuden analysoinnissa täysin hyödyttömällä sanaparien laatimisella.

Kun ristiriidat eivät kytkeydy konkreettisiin dialektisiin kehitysprosesseihin, joudutaan ulkoisten vastakohtien mekaaniseen vastakkainasetteluun, dialektinen kehitys muuttuu mekaaniseksi paikanvaihdoksi, ikuiseksi vuorotteluksi, kiertokuluksi. Itse asiassa tämä perusvirhe ilmentää koko filosofian luonteen väärinymmärtämistä. Maolaisille filosofia ei ole enää eräs todellisuuden teoreettisen haltuunoton väline, joka todellisuutta tutkittaessa antaa yhteenvedon aikansa edistyneimmän tieteen saavutuksista ja siten ohjaa sekä todellisuuden tutkimusta ja sen muuttamista, ja joka tämän prosessin kuluessa jatkuvasti kehittyy. Kun filosofia menettää tämän yhteyden se itsekin lakkaa kehittymästä, siitä tulee väistämättä kokoelma dogmeja.

Enempää marxilainen dialektiikka kuin marxilainen filosofiakaan ei ole palautettavissa tällaiseen skeemaan. Tieteellisen dialektiikan tehtävänä on osoittaa, kuinka sisäiset ristiriidat sisältyvät olioihin, ilmiöihin, ja osoittaa kahdesta vastakohdasta koostuvan olion ja ilmiön kehityksen reaalinen prosessi. Toisin sanoen tieteellisen dialektiikan tehtävänä on a n a l y s o i d a niiden i t s e l i i k u n t a a.

Edellä mainittuun mielivaltaisuuteen liittyy sisäisesti myös maolaiselle filosofialle ominainen pragmaattisuus. Kun ristiriidoilla ei ole enää mitään objektiivista pohjaa, niitä joko konstruoidaan tarpeen mukaan tai sitten dogmin omaisia yleisiä lainalaisuuksia käytetään perustelemaan näistä mielivaltaisesti asetetuista lähtökohdista loogisesti seuraavaa politiikkaa. Poliittinen linja vedetään "yleisestä totuudesta", jonka soveltuvuutta konkreettiseen tilanteeseen ei käydä tutkimaan.

27. mt., s. 64

Maolaisten kohdalta on kuitenkin todettava, ettei prosessi ole vain yksisuuntainen. Maolaisten voluntaristinen politiikka ei suinkaan pelkästään loogisesti seuraa heidän filosofiastaan, vaan on myöskin niin, että maolaisten voluntarismi politiikan alalla pakottaa heidät turvautumaan tämän kaltaiseen filosofiaan.

Eräänä esimerkkinä siitä, kuinka maolaisten subjektivismi lyö kättä pragmatismisille on Maon kansa-käsitteen käyttäminen. Mao kirjoittaa: "Nykyisessä vaiheessa, sosialismin rakentamisen kautena, kuuluvat kansaan kaikki luokat, yhteiskuntakerrokset ja -ryhmät, jotka h y v ä k s y v ä t sosialismin rakentamisen t u k e v a t sitä ja t y ö s k e n t e l e v ä t s e n p u o l e s t a, kun taas ne yhteiskunnalliset voimat ja ryhmät, jotka v a s t u s t a v a t sosialistista vallankumousta ja s u h t a u t u v a t vihamielisesti sosialismin rakentamiseen tai s a b o t o i v a t sitä ovat kansan vihollisia."[28] (kaikki harv. V. O. & P. R.) Ensi silmäyksellä tämä saattaa näyttää korrektilta, mutta marxilaiset lähtevät myös kansa-käsitteen kohdalla eri luokkien, kerrosten tai ryhmien taloudellisen aseman analyysistä, koska vain se voi täsmällisesti määritellä mitkä luokat, ryhmät jne. ovat kiinnostuneita sosialismin kehittämisestä.

Maolaisen määritelmän avulla kansan vihollisten joukkoon voidaan lukea kenet hyvänsä. Niinpä Chungkuo chingnien pao -niminen aikakausilehti kirjoitti 23. 6. 1966 "Ne, jotka vastustavat Mao Tsetungin ajatuksia ovat vastavallankumouksellisia."[29]

Tämä subjektivismi tekee myös maolaisille mahdolliseksi konstruoida aina poliittisiin tarkoitusperiinsä sopivia ristiriitoja. Tämä ilmeni mm. edesmenneen Lin Piaon kansainvälisen kommunistisen liikkeen päälinjasta poikkeavassa vastakkainasettelussa "maailman maaseutu — maailman kaupungit", joka Linin näyttämöltä häviämisen myötä välittömästi vaihtui toiseen aivan yhtä mielivaltaisesti konstruoituun ristiriitaan "USA-NL-salaliitto — vapaudentahtoiset kansat.[35] Maolaisten käsityksen mukaan näihin "vapaudentahtoisiin" lukeutuvat myös EEC-maat, militaristinen Saksan Liittotasavalta etunenässään.

Maon tietoteoria

Mao käsittelee tietoteoreettisia kysymyksiä kahdessa artikkelissaan "Käytännöstä" ja "Mistä oikeat ajatukset ovat peräisin". Näissä kirjoituksissaan Mao pyrkii esittämään tieto-opilliset kysymykset materialistisen dialektiikan kannalta. Puutumme seuraavassa vain eräisiin peruskysymyksiin.

28. mt., s. 85
29. Lähde: A Critique ... s. 43

Kuinka Mao esittää tiedotusprosessin perusluonteen? Maolla on aivan oikea näkemys siitä, että juuri prosessia, jonka kuluessa ihminen saa uuutta tietoa, nimitetään tiedostamiseksi. Tämän prosessin kuvaamisessa hän kuitenkin tekee joukon virheitä. Tiedostusprosessia Mao kuvaa: "Alussa tieto on aistitietoa. Harppaus käsitteelliseen tietoon, ts. ajatuksiin, tapahtuu silloin kun aistitietoa on karttunut riittävästi."[30] Tiedostusprosessi ei kuitenkaan ala *aistitiedosta* vaan aistimellisesta *havainnosta*. Sitä paitsi jo tietoisuuteen tullut havaintokin sisältää ajatuksellisia, käsitteellisiä aineksia, mm. siksi, että ilman käsitteitä on mahdotonta ilmaista tai mieltää aistimellista havaintoa. Ilmeisesti Mao pyrkii esittämään tiedon *syvenemisen* prosessia. Tällöin erottelu tulisi tehdä tiedostuksen *empiirisen* ja *teoreettisen* tason välillä. Ne voi määritellä siten, että empiirinen on sellainen tietotaso, jonka sisältö pääasiallisesti koostuu jonkin verran rationaalisesti muokatusta ja tietynlaisen kielellisen ilmauksen saaneesta kokemuksesta. Tämä tietotaso heijastaa kohteen niitä ominaisuuksia, joita voidaan aistimellisesti tarkkailla. Teoreettinen taso puolestaan heijastaa objektin yhteyksiä ja lainalaisuuksia, jotka on tiedostettu paitsi kokemuksen myös abstraktin ajattelun tietä. Näiden kahden tason välillä on olemassa tietty "harppaus", jonka objektiivinen pohja on siinä, että tiedostuksen objekti jakautuu ilmiöön ja olemukseen, yksityiseen ja yleiseen. Juuri tämä siirtyminen ilmiöstä olemukseen on tuo Maon määrittelemätön "harppaus". Tässäkin yhteydessä voimme todeta Maon filosofian melkoisen pinnallisuuden. On myös muistettava, että Mao dialektiikassaan sivuutti täydellisesti tässä yhteydessä oleelliset dialektiikan kategoriat.

Mao sivuuttaa myös tiedostusprosessin yhteiskunnallisen luonteen. Sillä se, että tiedostus alkaa aistimellisesta havainnoinnista, ei suinkaan tarkoita, että jokainen erillinen tiedostustoiminta alkaisi kokemuksesta. Tiedot voivat siirtyä, ihmiseltä toiselle, sukupolvelta toiselle. Mao kyllä viittaa tähän tiedon yhteiskunnalliseen luonteeseen, mutta viittaa väärin. "Ihmisen tiedot koostuvat vain kahdesta osasta: välittömän kokemuksen antamista tiedoista ja välillisen kokemuksen antamista tiedoista ... Ja mikä minulle on välillistä kokemusta, on toiselle välitöntä kokemusta."[31] Kaikki tieto ei kuitenkaan ole palautettavissa yksilöiden *erillisiin* välittömiin kokemuksiin. On olemassa tiedon muotoja, jotka tekevät teoreettisessa muodossa yleistäviä johtopäätöksiä esim. edeltäneiden sukupolvien kokemuksesta.

Maolla esiintyy vakavia puutteita myös materialismin ymmärtämisen suhteen. Ensinnäkin Mao kirjoittaa: "Tiedostaminen alkaa kokemuksesta — *tämä* (harv. V. O. ja P. R.) on tietoteorian materialismia".[32] Asia ei ole näin. Tietoteorian materialismia on se, että tietojemme pohjana olevien *aistimusten aiheuttaja* on materia. Maon lause voi johtaa sekä subjektiiviseen idealismiin että materialismiin riippuen hänen käytännön-käsitteestään. Tämä ilmenee myös siitä, ettei hän ymmärrä matarialismin ja dialektiikan välistä yhteyttä. Välittömästi edellisen lainauksen jälkeen hän sanoo: "Tiedostamisen syvenemisen ja aistitiedon asteelta rationaalisen tiedon asteelle siirtymisen välttämättömyys — tämä on tietoteorian dialektiikkaa". Tällä tavalla hän asettaa materialismin merkityksen tiedostusprosessin analysoinnissa vain tiedon lähteeseen ja irroittaa dialektiikan materiaalisesta pohjastaan. Tällöin katoaa myös tietoisuuden ja materian välinen dialektinen suhde, niiden ykseys ja niiden vastakkaisuus. Ne voidaan joko asettaa mekaanisesti vastakkain tai samaistaa ykseyden puitteissa täysin virheellisesti "Materia voi muuttua tietoisuudeksi ja tietoisuus materiaksi ... tämänkaltaiset harppaukset ovat jokapäiväisiä ilmiöitä".[33]

Mao siirtyy kohti subjektiivisen idealismin asettamuksia (tieto peräisin välittömästä kokemuksesta). Tämä tendenssi tulee selvästi ilmi "käytännön" -käsitteessä. Mao subjektivoi sen. Hän puhuu kyllä välillä materialistisesti tästä käsitteestä, mutta lukuisista yhteyksistä käy ilmi, ettei hän kuitenkaan ymmärrä sitä materiaalisesti. Mao kirjoittaa: "Ihmisen tieto riippuu *hänen* (harv. V. O. & P. R)toiminnastaan aineellisessa tuotannossa."[34] "*Todellista*, henkilökohtaisen kokemuksen perusteella saatua tietoa voi olla ..."[34a] "Jos halutaan saada tietoa, on osallistuttava todellisuuttta, muuttuvaan käytäntöön."[34b] Kaikissa näissä ja monissa muissa tapauksissa tiedon alkulähteenä ja toisaalta sen totuudellisuuden kriteerinä oleva käytäntö samaistuu itse asiassa subjektiivisen kokemuksen kanssa. Marxilaisuudessa käytäntö on kuitenkin luonteeltaan *yhteiskunnallinen*. Koko ihmiskunnan esineellistä *materiaalista* toimintaa sanotaan käytännöksi.

Mao tekee tässä yhteydessä toisenkin oleellisen virheen. Hän supistaa käytännön tuotantoon ja luokkataisteluun. Edellä on mainittu kuinka Mao katsoo ihmisten tiedon riippuvan hänen toiminnastaan aineellisessa tuotannossa.

Poliittisesti tästä subjektivismista ja käytännön "supistamisesta" seuraa pahan kerran virheellisiä toimenpiteitä. Kun lähdetään dogmaattisesti käsityksestä, että tietoa voi saada vain käytännöstä, ja kun käytäntö on supistettu tuotantoon ja luokkataisteluun päästään juuri kiinalaisille ominaiseen koulutuksen ja teoreettisen työn kytkemiseen välittömästi aineelliseen tuotantoon, henkisen ja ruumiillisen työn suhteen vulgarisoimiseen jne.

Subjektiivisesta käytännön ymmärtämisestä seuraa myös pragmaattinen totuusteoria. "Teoriat ... jotka *menestyvät* ovat

30. Mao, mt., s. 145
31. mt. s. 10
32. mt., s. 14

33. mt., s. 147
34. mt., s. 2
34a. mt., s. 9
34b. mt., s. 10

oikeita . . ."[34c]. Pragmatismille on ominaista, että se ymmärtää totuudellisuuden hyödyn ja mukavuuden saavuttamiseen suunnatuksi subjektiiviseksi toiminnaksi. Ajatus, joka tekee mahdolliseksi menestyksen saavuttamisen on hyvä, ellei niin se on väärä. Mao katsoo, että jos emme "toteuta teoriaa käytännössä, silloin teorialla ei ole mitään arvoa."[34d] Totuusteoreettinen pragmatismi on luonnollisesti läheisessä yhteydessä koko filosofian käsittämiseen pragmaattisesti, välittömän toiminnan ohjeena. Tähän maolaisuuden puoleen olemme jo viitanneet dialektiikan yhteydessä.

Voidaan todeta, että myös tietoteorian alueella Mao tekee periaattteellisesti samat virheet kuin dialektiikassankin. Hän kadottaa dialektiikan ja materialismin yhteyden ja samalla kadottaa teorian ja tutkimusmenetelmän välisen yhteyden. Tiedostusprosessi esitetään lähtien marxismia muistuttavista teeseistä, joiden sisältö on kuitenkin joko yksinkertaistettu tai sitten siirrytty subjektivistisiin asemiin.

Maolaisuuden subjektivismin ja dogmatismin välinen yhteys tulee myös tässä hyvin näkyviin. Mielivaltaisesti otetaan eräitä materiaalisen pohjansa kadottaneita teesejä ja ne muuttuvat dogmeiksi, koska ne menettävät elävän yhteytensä tutkimukseen.

Saman tapainen on myös subjektivismin ja eklektisismin välinen yhteys. Materialistinen dialektiikka on luonteensa puolesta menetelmä todellisuutta analysoitaessa. Kun tämä jätetään syrjään se kadottaa luonteensa johdonmukaisena kokonaisuutena, siitä voidaan valita soveltuvat osat, tai muuttaa ja lisäillä eräisiä osasia.

Voluntarismi maolaisen politiikan ominaispiirteenä

Subjektiivinen ja eklektinen teoria johtaa siihen, että politiikalta katoaa objektiivinen pohja: puuttuu oikean politiikan edellytys, tieteellinen teoria yhteiskunnan kehitystendensseistä, sorrutaan väistämättä voluntarismiin. Niinpä Kansan Päivälehti saattoikin kirjoittaa 26. 9. 1966: "Kun sadat miljoonat ihmiset hallitsevat Mao Tsetungin ajattelun, tämän mahtavan ideologisen aseen, voivat he muokata luontoa ja suorittaa minkä ihmeen tahansa . . . Vaikeudet ja esteet eivät merkitse mitään."[34e] Juuri tällainen "subjektiivista tekijää" määrättömiin painottava ajattelu vei Kiinan johdon siihen hybrikseen, joka johti ns. "suureen harppaukseen". Mutta kuten tunnettua, objektiiviset lainalaisuudet napsauttivat maolaisia nenälle. "Suuri harppaus" olikin harppaus taaksepäin.[35] Mao Tsetungin ryhmän sisä- ja talouspolitiikan kriisinomaisuus ja kansainvälisen hegemoniapyrkimyksen epäonnistumisen myötä kasvava eristyneisyys kansainvälisestä kommunistisesta liikkeestä ovat voimistaneet Maon vastaista oppositiota ja pakottaneet Maon yhä uusiin ja yhä olemattomammin perusteltuihin "kampanjoihin" asemansa säilyttämiseksi. Samalla ne ovat pakottaneet muokkaamaan "dialektiikkaa" aina uuteen uskoon, jotta sitä olisi voitu käyttää politiikan perustelemiseen.

Subjektivismista juurensa juontava voluntarismi voi ilmetä monessa asussa. Eräs tapa on korottaa moraali keskeiseksi historialliseksi liikevoimaksi, asettaa se ihmisen tietoisuuden edelle. Tällöin moraali joudutaan kuitenkin määrittelemään abstraktisti, vetoamalla johonkin "yleisesti hyviin" tekoihin. Moraali joudutaan erottamaan luokkakannasta ja tietoisuudesta. Jos nimittäin lähdemme siitä luokkakantaisesta näkemyksestä, että moraalisesti oikea on tällä hetkellä teko, joka koituu työväenluokan eduksi sen taistellessa kapitalismia vastaan, niin moraalisesti oikeasta tulee tieteellisen tutkimuksen kohde, eikä sitä voida asettaa vastakkain tietoisuuden kanssa. Tällainen vastakkainasettelu on tyypillisesti porvarillinen lähestymistapa, sillä se ikuistaa moraalikäsitteiden sisällön. Tällainen vastakkainasettelu on esim. Helsingin "Marxilais-Leniniläisen" Seuran opintoaineistovihkossa: "On hyvä muistaa se, että työväenliikkeen suuntataisteluissa kysytään useinkin tuhat kertaa enemmän korkeaa moraalista tasoa k u i n (har. V. O. & P.R) laajoja intellektuaalisia tietoja. Kyky käytännössä soveltaa, käyttää — siis todella omaksua, ymmärtää — intellektuaalisia tietoja edellyttää oikeaa moraalista asennoitumista".[36] Kuitenkin on niin, että korkean moraalisen tason" omaaminen sanoo asianomaisen edellytyksistä suuntataisteluissa, vain mikäli se yhtyy luokkakantaiseen poliittiseen tietoisuuteen. Vain tältä pohjalta voi syntyä kyky erottaa oikea linja väärästä.

Esimerkiksi Lin Piaon luopuruutta sama opintovihkonen selittää myös abstrakteilla moraalisilla perusteilla: "Kun joku henkilö asettaa yhteiskunnallisessa, poliittisessa toiminnassaan henkilökohtaiset pyyteet etusijalle, toimii siis itsekkäin motiivein, niin tällöin hän on objektiivisesti ottaen porvariston asiamies."[37] Materialistinen analyysi osoittaisi, etteivät henkilökohtaiset pyyteet a i n a ole ristiriidassa työväenluokan tai sosialistisen yhteiskunnan etujen kanssa. Mikäli ne eivät ole ristiriidassa, henkilö ei toimi p o r v a r i s t o n a s i a m i e h e n ä vaikka toimisikin henkilökohtaisten pyyteidensä vuoksi.

Samalla tavalla maolaiselle talouspolitiikalle tunnusomainen moralistinen aineellisten houkuttimien vastustaminen eli vulgaari tasajakokommunismi ei ole marxismin "kehittelyä", pikemminkin se on askel taaksepäin niihin aatteisiin, joiden kanssa

34c. mt., s. 146
34d. mt., s. 16—17
34e. Lähde: Farle—Schöttler; Kiinan tie — marxilaisuus vai maolaisuus s. 150
35. Lisätietoja esim. Soihtu 6/72 ja 6/73 sekä Farle & Schöttler mt. ss. 68—82.

36. Kiina, kulttuurivallankumous ja Mao Tse-tungin ajattelu, s. 47
37. sama, s. 48

Marx ja Engels tekivät lopputilin jo 1840-luvulla. Vulgaarikommunismille on ominaista, että se asettaa absoluuttisesti vastakohdiksi moraaliset yllykkeet ja aineelliset edut eikä näe, että "idea" on aina hävittänyt itsensä erottuaan "edusta".[38]

Maolaisten "moralismi" vaikuttaa ehkä ensi silmäykseltä olevan ristiriidassa heidän pragmatisminsa kanssa. Lähempi tarkastelu osoittaa kuitenkin, että maolaiset käsittävät moraalinkin läpeensä pragmaattisella tavalla. Maoismi ei ole edes moraalille rakentuva yhteiskuntateoria — määre, jonka mielellään jättäisi jäljelle tieteellisyyden karistua siitä pois — vaan se on myös syvästi antihumanistinen. Tunnettu on Maon ydinsodan seurauksia vähättelevä ja ihmishengen halveksuntaa uhkuva lausuma, jolla hän vastasi Jawaharlal Nehrulle: "Jos pahin tapahtuisi ja puolet ihmiskunnasta kuolisi, puolet jäisi kuitenkin jäljelle imperialismin luhistuessa maan tasalle ja koko maailmasta tulisi sosialistinen; joidenkin vuosien kuluttua olisi taas 2 700 miljoonaa ihmistä ja varmaan enemmänkin."[39]

Yhteenveto

Edellä olevan perusteella voidaan todeta seuraavat piirteet, jotka ovat luonteenomaisia maoismille:

E k l e k t i s m i. Maoismi sisältää koko joukon näennäisesti marxilaisia lähtökohtia, jotka kuitenkin menettävät oikean merkityksensä koska ne on ymmärretty tai käytetty väärin. Tämän marxilaisen kuoreen liittyy sitten mitä erilaisimpia — lähinnä kiinalaisesta filosofiasta ja pikkuporvarillisen sosialismin ideologioista lainattuja käsityksiä.

P r i m i t i i v i s y y s j a l i i k a y k s i n k e r t a i s t a m i n e n. Maon dialektiikan tarkastelu osoitti, että hän käsittää hyvin pinnallisesti ja puutteellisesti useita keskeisiä ja monimutkaisia filosofian peruskysymyksiä. Näiden kysymysten liiallinen yksinkertaistaminen johtaa sitten itse tieteellisen teorian vääristymiseen.

T e o r e e t t i s t e n l ä h t ö k o h t i e n d e m a g o g i n e n h y v ä k s i k ä y t t ö j a p r a g m a a t t i n e n l ä h e s t y m i n e n. Maoismi näkee filosofian pelkkänä instrumenttina, jota on hyödynnettävä tiettyjen päämäärien saavuttamiseksi, sen sijaan, että sitä käytettäisiin metodologisena perustana oikean strategian ja taktiikan muotouttamisessa. Teoria muuttuu samalla dogmiksi. Pohjan tälle luo, ettei dialektiikkaa käsitetä sekä tutkimuksen metodiksi että teoriaksi todellisuudesta.

38. Katso myös Soihtu 6/72, Sosiaalikapitalismin teoria.
39. Lähde: Schram; Pitkä marssi, Tampere 1970, s. 278. Katso myös Leibson; mt., s. 83

ILMESTYNYT!

Hinta 30 mk,

MLR:n lauluryhmän esikoislevy, "Lauluja kansojen taistelusta". Levy sisältää lauluja sosialistisista maista, ja kolmannen maailman vapautusliikkeistä. Levyllä on myös laulu "vesipisarat" joka syntyi v. 1973. Siitä on muodostunut MLR:n epävirallinen tunnuslaulu.

Levyn sisällä on esittely laulujen taustasta, sanat ja soinnut. Takakannessa lyhyt selostus Kiinasta, Albaniasta, Palestinan kysymyksestä ja Chilen fasistikaappauksen syistä, sekä MLR:n ja LOKAKUU-lehden esittely.

kirjakauppa

Lokakuu